

UOLI VOLOXU ANE PAULO MUKAUKAVU MULAI NOXI'A TA ROMU

Vaikala lamana

Paulo mukaukavunu uoli voloxu ane 'o mulai noxi'a ta temanu lalotu ne Romu, xo anu mumasaxa lexe uvikalane'i lamana lexe anu mumasaxa lexe ulai umaisi'a. Anu mumasaxa lexe ulai uxolu mo ilo'a ixaxai sevile mo mumasaxa lexe usu'uli sevile xe ukalu la sou anu ulai ua'aloxu a'alo laixe no xalee lia tila ne Sipeini. No anu uoli voloxu noxou Paulo, la anu muvikalala lamana no anu a'alo laixe sou Iesu Kalisito mo no anu 'ilixu ma'ia ta mitema ane noxou Kalisito imulinu no anu maulixa'a.

Tei la Paulo musovanu aso laixe noxou mulai noxi'a ta temanu lalotu noxou Kalisito ne Romu, mo muvikalane'i lamana lexe anu ukilakasi'a utotomu. Xe il'i la anu mupala'alixu tava'u a loxovaa la sou anu mukaukavunu uoli voloxu ne. Tava'u aloxo, "No anu vote'i sou tamuxaxu tanengesi la sou Lataua umoxo'inge lexe nenge ta mitema mulapu." (1:17) Vaikala kisou sou a'alo noxou Paulo ane.

Paulo musolonu vaivaikala noxou sou mulamanalixu vaikala kisou ne la aloxo 'o. Ta mitema tavu'alo iouiou no lialia 'o ilo'a ta Iutaia mo ta Xiliki ne ane'i iouvilesisi. Ane'i tavu'alo ne, ane'i ta mitema sou susu mukalusu. Aloxo ne la sou Paulo mulamanalixu lexe, ta mitema ane mimuxaxu tane'i noxou Iesu Kalisito la Lataua ulivulixa'a la ilo'a Lataua ixolu xe ixali Iesu ta vimovimou. Mo lexe Lataua ulivulixu itema vile la itema ne maulixu uxuu uxali alavua. La ilou Lataua ixolu xe Uleenu Tavuna u'ana'ana noxou. Aloxo ne la sou xavi no anu susu xe soli umomomo sou usaxila'u xe utaloxolixu la uasi. No anu mautunu 5-8, la Paulo mululusou laaxu lapuloto noxou Lataua xe xaviinu Uleenu Tavuna no anu itema maulixu no mine umuxaxu tanu noxou Iesu. No anu mautunu 9-11, la Paulo mupala'alixu tu'umaxu noxou no anu masaxa noxou Lataua noxi'a ane'i ta Iutaia xe ta mitema ane ta Iutaia uasi. Paulo mukalusou vaivaikala noxou la muvikalala lexe tei la Lataua musosovosi'a ta Iutaia ne lexe anu ta na'u mu'isalili, ia ane'i me'a la, la itongonu mii ma'ia e Lataua umasaxa lexe u'oxonu noxi'a ne uasi, la mixiunu tumali'a noxou Iesu. Ane'i mi'oxonu aloxo ne la ta mitema tavu'alo va'ava'axu mimuxaxu tane'i noxou Iesu. Xavutala talume noxou Lataua lexe ta Iutaia i'oxonu aloxo ne, mo sou no anu xaixai noxou Iesusi, la Lataua ulivulixa'a

ta mitema ane va'ava'axu. La sou Paulo mu'oxu lexe anu susu noxi'a ta Iutaia xo mixiu tumali'a noxou Iesu la sou Lataua mualaunasi'a leviani. Ia anu muxavutala lexe male ili'i la ane'i ta Iutaia ilivu ine'e ixali ta mitema noxou Iesu la.

Xe kaluxusou vaivaikala noxou la anu muvika la no anu 'ilixu ma'ia ta mitema noxou Kalisito imulinu no anu maulixa'a. Anu muvika la tavu'alo no anu 'ilixu sou tamasaxainge ngatongato'o. Xe muvika la no anu 'ilixu sou taxolu no laaxa'a mo talomuxa'a ta mitema e ilaxunenge no anu xoluxolunenge xe muvika la kalumo no anu 'ilixu sou tasu'uline'i ta menexinge. Xe kaluxusou vaivaikala noxou manina la mukalusou no anu vaikala sou sexela xe 'osa'ila.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana xe vaikala kisou 1:1-17

La'ia noxou Lataua mulai noxi'a ta mitema sou susu 1:18–3:20

Vote'i ma'ia ta mitema 'ioxonu la sou Lataua umoxo'a lexe ane'i ta mitema mulapu 3:21–5:21

Mauli alavua taxalisou noxou Iesusi 6–8

Ta Isilaeli mixiunu tumali'a noxou Iesu 9–11

'Ili'ilixu noxi'a ta mitema noxou Kalisito 12:1–15:13

Vaikala kaluxusou ilou vaikala sou sexela 15:14–16:27

1 ¹Eni Paulo, amitema sou xaixai noxou Kalisito Iesu. Anu musosovosilo mo mu'avalilo, sou exali aposeli noxou, sou a'aloxu a'alo laixe noxou Lataua. ²^bA'alo laixe ne, Lataua muvikalane'i ta mitema sou palomatana tei la sou ane'i mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua. ³Anu a'alo laixe ne sou 'Olu Iesu, anu muxali loxo itema, xo anu mutu'u ovuxu Deviti. ⁴Xe no mine Lataua mutulusou no anu soli, la Uleenu Tavuna noxou Lataua mulosienge lexe anu Lataua 'Olu ne xaviinu musuku. Anu Iesu Kalisito Tila noxinge. ⁵^cMo noxousi la Lataua mualaunasixe, mo no anu ualasou, la sou eni exali aposeli noxou. Anu mu'oxonu aloxo ne mo sou noxixesi la sou ane'i ane ta Iutaia uasi imuxaxu tane'i noxou Iesu, xe imulinu vaivaikala noxou. ⁶Mo ngingi kalumo ngelomusou 'ava noxou Iesu Kalisito xe ngemulinu vaivaikala noxou la ngingi kalumo ngexali ta mitema se'i noxou ane.

⁷^dLa sou eni ekaukavunu vaivaikala ane 'o ulai noxinge ngingi tavu'alo e Lataua mumasaxainge misevile mo mu'avalinge la ngexali ta mitema noxou ne Romu ukalusi. Eni akilaka lexe alauna mo opo se'isisi noxou Lataua Maminge mo Tila Iesu Kalisito uxolu noxinge.

Paulo Umasaxa Lexe Uxaxasi'a ta Romu

⁸Tei la eni alemolu laixe noxou Lataua noxilo no ualasou Iesu Kalisito noxinge ukalusi, xo ta mitema tavu'alo no xalexalee tuatuala mukalusi

^a 1:1 Apo 9:15   ^b 1:2 Rom 16:25-26   ^c 1:5 Apo 26:16-18; Xal 2:7-9   ^d 1:7 Iti 6:25-26

'o milomusou a'alosinge lexe ngingi ngemuxaxu tangengi noxou Iesu Kalisito. ⁹Xo Lataua e eni a'oxonu xaixai noxou sou a'aloxu a'alo laixe sou 'Olu mulavusou taleli mukalusi. Anusi mulavusou lexe eni axavutalangengi utotomu. ¹⁰La sou no anu lakilaka noxilo. Mo utotomu la eni akilaka aloxo 'o, lexe no anu masaxa noxou la anu molu u'oxonu vote'isilo ukisi, la sou eni ane'e noxinge.

¹¹Xo eni emasaxa lexe amaisinge manina, la sou aalusinge no anu alualu mose'i no anu Uleenu Tavuna sou uxolu noxinge mo u'oxonu pekia'inge. ¹²Ia xavutala noxilo aloxo, eni emasaxa lexe muxamuxaxu tangengi noxinge usu'ulileli xe eni noxilo usu'ulingengi aloxo ne la sou anu usu'ulininge nenge'a ngatongato'o. ¹³Mo ta vivilo, eni emasaxa lexe ngalavu laixe lexe eni alaxu tapiena exavutala sou ane'e noxinge, ia mimii tavu'alo u'au'ausilo la alai noxinge uasi mo a muxali vaimomo 'o. Eni amasaxa lexe ane'e asu'ulingengi mo sou ngaxali ta mitema noxou Iesu Kalisito loxo ane'i ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi no tuatuala mose'i 'o.

¹⁴Xo eni xaixai noxilo sou asu'uline'i ta Xiliki xe ane'i ane ta Xiliki uasi mo ane'i ane milavu xe ane'i ane ilavu uasi kalumo. ¹⁵Aloxo ne la sou eni opoleli muavuti lexe ane'e noxinge ne Romu mo a'alomengi no anu a'alo laixe sou Iesu Kalisito kalumo.

Xavi sou A'alo Laixe Noxou Iesu

¹⁶Eni amaela sou a'aloxu a'alo laixe sou Iesu Kalisito uasi, xo anu xavi noxou Lataua ane, mo anu xaviinu sou ulivulixa'a ta mitema e mimuxaxu tane'i. Ane'i ta Iutaia tei xe ukalu la sou ane'i ane ta Iutaia uasi kalumo. ¹⁷Xo no anu a'alo laixe ne la Lataua mulosienge no anu 'ilixu lailaixe noxou e Anu muxali lamana noxi'a ta mitema. Lexe nenge tamuxaxu tanenge no 'a soko ulai utalo no 'a kaluxusou la sou anu umoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu no iou. Aloxo vaikala mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo 'o. "Ta mitema ane imuxaxu tane'i, la Lataua umoxo'a lexe ane'i ta mitema milapu mo ane'i ixolu imauli."

La'ia Noxou Lataua Mulai Noxi'a ta Mitema sou Susu.

¹⁸Xo Lataua e muxolu teitexi no opo loxotolo ne la'ia noxou muxali lamana noxi'a ta mitema mukalusi e mixiunu tumali'a noxou xe 'ioxonu 'ili'ilixu masumasua. No anu 'ili'ilixu masumasua noxi'a ne la mutatusou vaikala manina. ¹⁹La sou ta mitema ne milavusou 'ili'ilixu tavu'alo noxou Lataua ne xo Anu molu mulamanalixu noxi'a. ²⁰Ioxe, musoko no

^e 1:10 Apo 19:21; Rom 15:23   ^f 1:13 Apo 19:21   ^g 1:16 Mak 8:38; Apo 13:46; 1Ko 1:18-24
^h 1:17 Ava 2:4; Rom 3:21-22   ⁱ 1:19 Apo 14:15-17; 17:24-28   ^j 1:20 Iop 12:7-9; Lex 19:1

mine Lataua mukoinu mimii latala mukalusi mo mune'e muxali vaimomo 'o, la ta mitema mimaisou mimii tavu'alo e Lataua mu'oxonu ne. No anu mimii nesi la ta mitema mimaisou 'ili'ilixo talume se'i noxou Lataua mo mimaisou xaviinu kaluxu uasi mo ane'i milavusou Lataua lexe Anu a loxovaa. La sou itema vile umomomo sou uvikala lexe eni alavusou Lataua uasi, uasi, xo mimii tavu'alo ne muai lamana no ie'i ta mitema mo milavusou lexe Lataua mukoinu mimii latala mukalusi ne. ²¹ ^kAloxo ne la sou ane'i milavusou Lataua manina, io ane'i i'titinu ualasou mo ilemolu laixe noxou loxo anu Lataua uasi. Ia xavutalai'a mo tane'i ne isivoxo mutomu la i'oxovulaulausi loxo ilavu uasi. ²² ^lLa sou ane'i itooxa'a la i'oxo lexe ane'i ta mitema sou lavulavu, ia uasi, ane'i mixovulaulau mukalu. ²³ ^mMo mixiunu tumali'a noxou Lataua e umauli kaluxu uasi la ilotu noxou la uasi, ia ilotu noxi'a ta mimii ane ane'i me'a mipuine'i e ixolu maxuveeni uasi loxo itema mo ta ngiala mo ta mimii iouiou no lialia xe ta sinana veveeni.

²⁴ La sou ta mitema mixiunu tumali'a noxou Lataua aloxo ne la Lataua muxiunu tumalou noxi'a la ane'i mimulinu masaxa masua sou vasime'a, sou i'oxonu masuanu vasime'a no anu 'ili'ilixo masumasua sou vote'i.

²⁵ Mo ane'i ne mixiunu vaikala manina noxou Lataua la muxali loxo vaikala kalavoi, mo ilotu noxou Lataua e mukoinu mimii latala mukalusi ne uasi, ia ilotu noxi'a ta mimii e anu mukoine'i. Latauasi anu tava'u mimii latala mukalusi la sou laixe lexe nenge ta mitema ta'itinu ualasou utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

²⁶ Xo ane'i mi'oxonu aloxo ne, la Lataua mutautalone'i mixolu mimulinu masaxa masumasua sou vasime'a ne. Aloxo ne la ta semasi'a imulinu 'ilixo laixe sou taula'i la uasi, ane'i me'a ixuii'a la, la sou i'oxonu 'ilixo sou vote'i. ²⁷ ⁿMo anu iouvilesisi aloxo ne noxi'a ta mulu kalumo, imulinu 'ilixo laixe sou taula'i la uasi, ia opone'i uavuti loxo navu sou ixuii'a ta menexi'a la, la sou i'oxonu 'ilixo sou vote'i. Ta mulu ane i'oxonu 'ili'ilixo sou maela noxi'a ta menexi'a ne ane'i me'a mino'u lakolisou 'ilixo masua noxi'a ne.

²⁸ Aloxo ne la sou ane'i ixavutala sou ixolu no laaxu Lataua uasi, la anu mu'italone'i milai mimulinu xavutala masumasua noxi'a sou i'oxo'oxonu 'ili'ilixo masumasua e lexe i'oxo'oxonu uasi ne. ²⁹ La maulixa'a ne mu'ana'ana no anu 'ili'ilixo masumasua, la i'oxo'oxonu 'ili'ilixo masumasua aloxo 'o, imulinu 'ilixo laixe uasi, mo iisuxu ta menexi'a mi'ami'a mo i'oxonu loloxa'a ta menexi'a la ino'u mi'ami'a. Mo opone'i masuai'a ta menexi'a e mi'ami'a tavu'alo mo ilavilavi ilou i'oto'oto xe xavutala sou isaxila'u mii vile uasi imamumamulonusi. Xo

^k 1:21 Ep 4:17-18 ^l 1:22 Iel 10:14; 1Ko 1:20 ^m 1:23 Lap 4:15-19; Lex 106:20 ⁿ 1:27 Liv 18:22; 20:13; 1Ko 6:9

ane'i ta mitema sou munumunu. ³⁰Ili'ilixo ne mu'ana'ana noxi'a mo imunumunuxa'a ngatongato'o mo ikalavoisi'a ta mitema sou i'oxonu ualasi'a masuasi. Mo mixali ta uluau Lataua, mo ipulipulinu anaxa'a iouiou mo itootooxa'a xe i'iti'itinu ualasi'asi. Mo ixoxolu la ixavutala vote'i mose'i sou 'ili'ilixo masumasua alaavua la sou i'oxonu, la ilomuxa'a ta mami'a ilo'a ta neni'a uasi. ³¹Mo xavutala vile laixe uxolu noxi'a la uasi, mo ivikala lexe i'oxonu mii vile la imulinu vaikalai'a mo i'oxonu uasi, xe i'oxonu laixe noxi'a ta mitema uasi i'oxoo masuane'isi. ³²Ane'i milavusou lapuloto lailaixe noxou Lataua e, lexe ta mitema ane i'oxonu 'ili'ilixo aloxo ne, laixe lexe ive'a isoisoli. Xo ane'i isolonu sou i'oxo'oxonu 'ili'lixonesi uasi, ane'i i'itinu ualasi'a ane'i ane i'oxo'oxonu 'ili'ilixo ne kalumo.

Lataua Utulusi'a ta Mitema no Anu Vaivaikala

2 ¹Aloxo ne la sou ngingi nga'oxonu masuangengi sou ngasu'anu anangenge ulai noxou menexinge no anu susu noxou. Ngingi nga'oxonu aloxo ne, la ngingi minge ngavivikalasinge la ane, mo ngingi minge nga'oxonu masuangengi la, xo ngingi nga'oxonu 'ili'ilixo iouvilesisi aloxo menexinge ne u'oxo'oxonu ne. ²Xo nenge telavusou lexe ta mitema ane i'oxonu 'ili'ilixo aloxo ne, la Lataua u'oxonu 'ilixo laixe la ulosi'a ulusou 'ilixo ma'ia ane ane'i mi'oxonu ne. ³La sou nini namitema vitanisi no lia 'o natilovosi'a ta menexine ne no anu 'ili'ilixone'i ne ia nini kalumo na'oxo'oxonu ne. La sou nini nexavutala a loxovaa? La sou nini namomomo sou na'ume no anu la'ia noxou Lataua? ⁴^PMo Lataua mu'oxonu 'ilixo laixe manina la ukolinu susu noxine ne palea uasi, muxolu se'isisi mo mulosine voxo maxuveeni sou lexe nini naxiu tumalineu 'ilixo masua. La sou 'ilixo laixe noxou Lataua e mu'oxonu noxine ne, nini nemoisou a loxovaa? Nini nemoisou loxo mii vitanisi, ne? ⁵La sou nini netatusou oponeni xe naxiunu tumalineu 'ilixo masua uasi, la anu loxo nini mene natetelonu tu'umaxu utelo noxine la. No anu voxo mine la'ia noxou Lataua uxali lamana no anu voxo mine Anu utulusi'a ta mitema no anu vaivaikala. ⁶^qLa Lataua ulosi'a ta mitema vilevilesi ulusou umomomo no anu 'ili'ilixo ma'ia ane ane'i mi'oxonu. ⁷Noxi'a ane'i ane xavine'i sou i'oxo'oxonu 'ilixo laixe mo ikakamuli vote'i sou ilo'a Lataua ixolu teitexi no opo loxotolo, mo ino'u uala tila, xe ino'u mauli ane ukalu uasi, la Lataua ulosi'a mauli ane kaluxu uasi. ⁸'Ia noxi'a ane'i ane ixavutala noxi'asi mo ixiunu tumali'a no anu vaikala manina xe imulinu 'ili'ilixo masumasuasi, la la'ia noxou Lataua uxolu noxi'a la ino'u navunavu tatila manina. ⁹Tu'utu'umaxu mo navunavu uxali noxi'a ta

° 2:1 Mat 7:1-2; Ioa 8:7   ^p 2:4 Ep 1:7; 2Pi 3:15   ^q 2:6 Lex 62:12; Xav 24:12; Mat 16:27; 2Ko 5:10   ^r 2:8 2Te 1:8

mitema tavu'alo e i'oxo'oxonu 'ili'ilixo masumasua aloxo ne. Ta Iutaia tei xe ili'i la noxi'a ane'i ane ta Iutaia uasi. ¹⁰Ia Lataua ulosi'a ta mitema ane mi'oxo'oxonu 'ili'ilixo laixe opo se'isisi xe uala tila. Usoko noxi'a ta Iutaia tei xe ili'i la noxi'a ane'i ane ta Iutaia uasi. ¹¹Xo Lataua umomomo sou u'oxonu tulatula noxou evile uasi.

¹²La sou ta mitema e ilavusou lapuloto uasi la i'oxonu 'ili'ilixo masumasua ne iulua mo ane'i ane milavusou lapuloto ia i'oxo'oxonu susu ne ane'i iulua kalumo. ¹³Xo ta mitema e milomusou lapuloto vitanisi la imulimulinu uasi ne ane'i ilapu no iou Lataua uasi. Ia ane'i ane milomusou lapuloto xe imulimulinu la Lataua uleme'a lexe ane'i ta mitema mulapu. ¹⁴Ta mitema e ta Iutaia uasi ane'i va'axu mo ne, ane'i i'a lapuloto sou imulinu uasi, ia no anu xavutalai'asi la imulimulinu 'ili'ilixo loxo lapuloto mulemolu ne. Manina ane'i i'a lapuloto uasi, ia xavutalai'a uulaxune'i sou imulimulinu lapuloto ne, la xavutala noxi'asi ne muxali loxo lapuloto noxi'a. ¹⁵Musoko no mine ane'i mi'oxonu aloxo ne, la 'ilixone'i mumaxau lexe mii ma'ia lapuloto mulemolu lexe imulimulinu ne Lataua mukaukavunu muxolu no nano no tane'i. Mo no anu 'ili'ilixo muxali muatu no anu xavutalai'a ne mumaxa'u lexe lapuloto muxolu no nano no opone'i ne, manina mo voxo mose'i la xavutalai'a uvikalane'i lexe ngingi ngesusu xe uvikalane'i lamana lexe ngingi ngasusu uasi. ¹⁶Anu uxali no anu voxo e Lataua musosovosou sou utulusi'a ta mitema no anu vaivaikala sou 'ili'ilixo talume mo xavutala talume noxi'a e mixolu la mi'oxo'oxonu. Aloxo no anu a'alo laixe eni ea'aloxu lexe Lataua u'italonu xaixai sou utilovosi'a ta mitema ukalusi ne no avolu Iesu Kalisito.

Ta Iutaia Ivikala Lexe Ane'i Ixali Laixe no Anu Lapuloto

¹⁷Ia vaimomo 'o eni avikalangengi ta Iutaia lamana aloxo 'o, ngingi ngexavutala lexe no anu vote'i sou ngamulinu lapuloto laixe, la anu umomomo sou usu'ulingengi. Mo mamu sou nga'itinu ualasinge la ngavikala lexe nexi ta mitema noxou Lataua. ¹⁸Ngingi ne ngelavusou masaxa noxou Lataua ne, mo ngeno'u lavulavu no anu lapuloto ne mukalusi sou ngamulinu 'ili'ilixo ma'ia mulapu. ¹⁹⁻²⁰ Ngingi ngexavutala manina lexe no anu maulingenge la ngingi ngeno'u lavulavu manina no anu lapuloto, mo ngelavusou mimii mukalusi la mii ma'ia ngalemolu ne anu manina Lataua nexi temomomo sou talosie'i ane'i ane ie'i seleselevenu vote'i, mo taxolu loxo telu sou ukaasi'a ane'i ane ixoxolu no isivoxo mo taxali ta mitema sou talosie'i ta mitema ane ixovulaulau no anu lavulavu, xe taxali ta tisa noxi'a ta molomolo ta kitukitu. ²¹ Laixe, sou lexe ngingi ngapotone'i ta mitema, ia loxovaa ngingi umomomo sou

---

° 2:14 Apo 10:35   ° 2:19-20 2Ti 3:5   ° 2:21 Mat 23:3-4

ngapotongengi tei o uasi? Ngingi ngavikalane'i ta mitema lexe ngapakali mamu, ia male ngingisi ngapakali? ²²Mo ngingi ngavikalane'i ta mitema lexe ngongie menexine semau ngaai mamu mo sema kalumo aloxo ne, ia ngingisi ngalavusou nga'oxo'oxonu 'ilixu ane ne? Mo ngingi ngamasaxai'a ta lataua kalakalavoi uasi, ia male ngingi ngalavusou ngalai ngapakali no nano no taasou lalotu noxi'a? ²³Ngingi nga'itinu ualasinge la ngavikala lexe, "Nexi telavusou lapuloto noxou Lataua." Ia ngamulinu uasi, la ngingi ngelavusou lexe ngingi nga'oxonu Lataua ualasou masua uasi? ²⁴Anu aloxo mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna muvikala aloxo 'o, "Xo no anu 'ilixu noxinge ta Iutaia la ta mitema va'axu ivikala masua noxou Lataua."

²⁵Lexe ngingi ngamulinu lapuloto laixe la 'ilixu sou xooxoo ungasinge ne anu maninasou, ia loxo ngingi ngamulinu lapuloto ne laixe uasi, la anu loxo xooxoo ungasinge uasi. ²⁶¶Ia lexe ane'i ane xooxoo ungasia uasi ia imulimulinu 'ili'ilixu laixe e lapuloto muvikalane'i sou imulinu, la ane'i mixali loxo xooxoo mungasi'a. ²⁷La sou ngingi ne mikaukavunu lapuloto a muxolu sou ngamulinu mo xooxoo mungasinge ia ngamulinu lapuloto laixe uasi, la ane'i ane xooxoo ungasia uasi ipupuiengi xo ane'i mimulinu lapuloto ia ngingi uasi.

²⁸Ia itema e muxolu Iutaia no anu ualasi ne anu Iutaia maninasou uasi, 'ilixu sou xooxoo ungasinge ne, anu mii sou vasimengesi uasi. ²⁹¶Xo itema e uxali Iutaia no anu opoonu xe xavutalau la anu Iutaia maninasou. Mo 'ilixu sou xooxoo ungasou ne uxolu kalumo no nano no anu opoonu xe xavutalau, mo uxali no anu 'ilixu sou umulinu lapuloto e mikaukavunu ne uasi, anu mii Uleenu Tavuna uxalilixu noxou itema maulixu. Itema aloxo ne no ie'i ta mitema la i'itinu ualasou uasi, ia noxou Lataua, la Anu u'itinu ualasou.

'Ilixu Masua Umomo sou Ua'ulixu 'Ilixu Laixe Uasi

3 ¹Lexe 'ilixu sou xooxoo ungasinge anu mii sou vasimengesi uasi, la sou ta Iutaia iuliuli noxi'a ane'i va'axu a loxovaa? Mo mii ma'ia laixe uxali no anu 'ilixu sou xooxoo ungasinge ne? ²Lataua mulosinge mimii iouiou lailaixe manina no anu vote'i iouiou. Tei manina la Anu mulosi'a ta Iutaia vaikala noxou mo mumuxaxu tanu noxi'a sou imulinu vaivaikala ne.

³Ia se'i noxi'a ne ilavusou imulinu vaikala ne uasi. La sou a loxovaa noxi'a? Mo lexe ane'i imuxaxu tane'i uasi, la sou loxovaa no anu 'ilixu ne la ane'i imomomo sou i'oxonu Lataua sou umulinu vaikala noxou uasi, ne? ⁴¶Uasisi manina! Ta mitema latala ne ta mitema sou kalavoi mukalusi, ia Lataua anusisi ne uvikala la uvikala maninasou utotomu.

¶ 2:24 Ais 52:5   ¶ 2:26 Xal 5:6   × 2:29 Lap 30:6; Kol 2:11   ¶ 3:4 Lex 51:4

Aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou ne muvikala aloxo 'o.

“La sou no mine nini navivikala la ta mitema latala ne imaisou lexe vaivaikala noxine ne maninasou no mine itulu no anu vaivaikala, ia ane'i ixavutala sou isu'anu vaivaikala kalakalavoi se'i une'e noxine
la nini nauaulixa'a.”

⁵Lexe susu noxinge uxalixu 'ilixu mulapu noxou Lataua uxali lamana, la sou nenge tavikala a loxovaa? No mine Lataua ulosinge lakolisou susu noxinge, la Anu mu'oxonu 'ilixu masua ne? “Eni avivikala no anu xavutala noxi'a ta mitema aloxo 'o.” ⁶Uasisi manina! Lexe Lataua umulinu 'ilixu mulapu utotomu uasi, la sou Anu umomomo sou utilovosi'a ta mitema laixe a loxovaa? ⁷La sou no anu xavutala noxou itema la anu uxavutala aloxo 'o, “No mine eni asusu la Lataua uno'u uala tila, xo no anu susu noxilosi ne la sou 'ilixu mulapu noxou Lataua ne uxali uatu lamana. Lexe eni e'oxonu aloxo ne, ia loxovaa la sou anu u'oxo lexe eni amitema sou susu, la sou ulosilo lakolisou susu noxilo 'o?” ⁸La sou anu aloxo 'o, nenge ta'oxo'oxonu susu mo sou no anu vote'i aloxo ne, la sou 'ilixu laixe uxali. Ta mitema mose'i ikalavoisixe, la ivikala lexe no anu a'alo noxixe la tevikala aloxo ne. Ta mitema e mivikala aloxo ne, ane'i me'a ino'u tu'umaxusou.

Itema Vile Ulapu no Iou Lataua Uasi

⁹La sou nenge tavikala a loxovaa, nenge ta Iutaia temulinu 'ilixu laixe ia ane'i ta mitema va'axu uasi? Uasisi manina, la sou anu mumaxa'u lexe, nenge ta Iutaia mo ane'i ta Iutaia uasi, nenge ta mitema sou susu mukalusi. ¹⁰“Anu aloxo kaukavu muai no nano no Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo 'o,

“Itema vile ulapu no iou Lataua uasi,

¹¹ mo itema vile lavulavu noxou laixe uasi,
mo itema vile ukakamulinu Lataua uasi.
Itema vile aloxo ne uasisi manina.

¹² Ane'i tavu'alo ne milai va'axu mukalu
la sou ane'i mukalusi ne mixali ta mitema ta masumasua mukalusi.

Vile noxi'a ulavusou u'oxonu 'ilixu laixe uasisi manina.”

¹³ ^b“Anaxa'a ne, mu'a'a loxo lulu anaxu a uxoxolu,
mo no anu vaivaikalai'a la ilavusou ikalakalavoi.”

“Mo anaxa'a ne mu'ana'ana no anu vaivaikala sou u'oxonu masuanu itema

^z 3:9 Rom 1:18–2:24; 3:23   ^a 3:10-12 Lex 14:1-3; 53:1-3   ^b 3:13 Lex 5:9; 140:3

loxo sinana veveeni lexaxu e u'oxone'i ta mimii la isoisoli.”

14 ^c“Mo vaivaikala e ulaa no anaxa'a ne sou vaikala masumasua xe vaikala sou u'oxonu masuane'i ta menexi'asi sou ulosi'a tu'utu'umaxusi.”

15 ^d“Mo tava'a uiavelixa'a utotomu sou iave ilai ive'a ta mitema isoisoli.

16 Xe ilai aloxovaa ne ixalixu mamulosi
xe ilosi'a ane'i mose'i tu'utu'umaxu no anu maulixa'asi.

17 Mo ilavusou 'ilixu sou opo se'isisi 'o uasi,

18 ^emo uxali uatu no ie'i ne, ilavusou i'umolu Lataua uasi.”

19 Vaimomo 'o nenge telavusou lexe vaivaikala e lapuloto mulelemolu ne, anu muvivilala noxi'a ane'i ane mixolu no laaxu lapuloto ne. Aloxo ne, mo sou itema vile umomomo sou uvikala lexe, “Eni amitema laixe,” uasi. Nenge ta mitema tavu'alo no lialia mukalusi 'o ne, nenge ta mitema sou susu no iou Lataua mukalusi. ²⁰^fAloxo ne la sou no anu 'ilixu sou tamulinu lapuloto, la itema vile umomomo sou uvikala lexe eni elapu no iou Lataua. Uasisi manina. Lapuloto ne anu sou ulosienge sou susu noxinge.

Itema Umuxaxu Tanu Noxou Iesu La Anu Umoxo'u Lexe Itema Mulapu no Iou Lataua

21 Ia vaimomo 'o 'ilixu e Lataua mu'oxonu sou mumoxoinge lexe nenge ta mitema telapu no iou Lataua ne a muxali lamana mukalu. Anu uxali no anu vote'i sou tamulinu lapuloto uasi, anu muxali no anu vote'i vilemo. Vaikala muai no anu lapuloto noxou Mosesi mo lavuku noxi'a ta mitema sou palomatana milemolu 'ilixu ma'ia Lataua mu'oxonu. ²²^gIlixo ne aloxo 'o, ta mitema ukalusi e imuxaxu tane'i noxou Iesu Kalisito, la Lataua umoxo'a lexe ane'i ta mitema milapu no iou, ia no anu vote'i vile la uasi. ²³Xo nenge ta mitema latala ne tesusu mukalusi mo tamomomo sou nenge'a Lataua taxolu tapita mo ta'itinu Lataua ualasou teitexi no opo loxotolo uasi. ²⁴^hIa Lataua mualaunasinge laixe, la sou no anu xaixai noxou Kalisito Iesu la Anu muno'inge telivu, la sou Lataua mumoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu no iou. Nenge texali ta mitema mulapu no iou Lataua ne no anu xaixai e nenge munge ta'oxonu uasi, Lataua mulosinge vitanisi no anu xaixai noxou Kalisito Iesu. ²⁵Lataua mukalanu 'Olu Iesu mulu'e musoli, la sou sialuxu munixi sou muxexeenu susu noxi'a ta mitema ane'i ane mimuxaxu tane'i no anu soli noxou Iesu. Anu mu'oxonu aloxo ne sou mumaxa'u lamana 'ilixu e Anu mu'oxonu sou mumoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu. Xo tei, la ta mitema isusu,

^c 3:14 Lex 10:7   ^d 3:15-17 Ais 59:7-8   ^e 3:18 Lex 36:1   ^f 3:20 Lex 143:2; Rom 7:7; Xal 2:16   ^g 3:22 Xal 2:16   ^h 3:24 Rom 5:1

ia Lataua la'iaxu mo ukolinu susu noxi'a ne palea uasi, Anu muxolu iou muvaxai'asi. ²⁶Ia vaimomo 'o Lataua mulosienge lexe Anusisi anu mulapu. La sou ane'i mukalusi ane mimuxaxu tane'i noxou Iesu la Lataua umoxo'a lexe ane'i milapu. ²⁷La sou nenge ta'itininge no anu mii ma'ia? Mii vile sou nenge ta'itininge no anu uasi. Mo tava'u aloxovaa la sou nenge ta'itininge 'o? Xo nenge te'oxo xaixai laixe? Uasi. Ia no anu 'ilixou sou tamulaxu tanengesi. ²⁸La sou vaimomo 'o nenge telavusou lexe, itema vile umomomo sou uxali itema mulapu no iou Lataua no anu vote'i sou umulinu mii ma'ia ane lapuloto muvikalano sou umulinu uasi, no anu vote'i sou tamulaxu tanengesi. ²⁹Ia loxovaa, Lataua ne Anu Lataua noxi'a ta Iutaia? Loxovaa anu Lataua noxi'a ane'i ane ta Iutaia uasi kalumo uasi? Uasi, anu Lataua noxi'a ane'i ta Iutaia uasi kalumo. ³⁰^jAloxo ne la sou anu Lataua vilesisi, la sou ane'i ane xooxoo mungasi'a imuxaxu tane'i noxou Iesu la Anu umoxo'a lexe ane'i ane ne ta mitema milapu. Anu iou vilesisi aloxo ne noxi'a ane'i ane xooxoo ungasia uasi kalumo. ³¹^kLa sou nenge tavikala lexe 'ilixou sou tamulaxu tanenge ne anu mii tila ne? Ia loxovaa lapuloto anu uxali mii vitanisi ne? Uasisi manina! Laixe lexe nenge tatetelisu lapuloto pekia'u kalumo.

**Avalaamu Mumulaxu Tanu Noxou Lataua La sou
Lataua Mumoxo'u Lexe Anu Itema Mulapu**

4 ¹Avalaamu ne anu 'ilusunenge mo anu itema iouvilesisi aloxo nenge 'osi. Aloxo ne la sou nenge tavikala a loxovaa no anu maulixu?

²Avalaamu mumulinu 'ilixou laixe la sou no anu 'ilixonesi, la Lataua mumoxo'u lexe anu itema mulapu. Lexe aloxo ne la sou anu u'itinu ualasu no anu xaixai e anu mu'oxonu ne. Ia no iou Lataua la anu muxali itema mulapu no anu vote'i ane ne uasi. ³Xo vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvika a loxovaa? Anu muvika aloxo 'o, "Avalaamu mumulaxu tanu noxou Lataua, la sou Lataua mumoxo'u lexe anu itema mulapu."

⁴Aloxo itema e uxaxai xe ilotonu la anu loxo mii milosou vitanisi uasi, anu muno'u ne sou lakolisou xaixai noxou. ⁵Xo anu aloxo itema e u'oxo'oxonu xaixai laixe uasi sou uxali itema ulapu no iou Lataua, ia mimuxaxu tanu noxou Lataua lexe Lataua umoxo'a ta mitema sou susu lexe ane'i ta mitema milapu, mo umulaxu tanu kalumo, la sou Lataua umoxo'u lexe anu itema mulapu. ⁶No anu vaivaikala noxou Deviti la anu muvika kalumo lexe ta mitema ane imulimulinu 'ili'ilixou lailaixe sou ixali ilapu no iou Lataua ne ane'isisi i'osa uasi. Ane'i ane i'oxo'oxonu 'ili'ilixou laixe uasi kalumo ne i'osa. ⁷^mMo muvika kalumo aloxo 'o,

ⁱ 3:29 Rom 10:12   ^j 3:30 Lap 6:4; Xal 3:20   ^k 3:31 Mat 5:17   ^l 4:3 Tav 15:6; Xal 3:6
^m 4:7-8 Lex 32:1-2

Ane'i ane Lataua muxiunu tumalou no anu susu noxi'a,
xe muxexeenu susu noxi'a la ane'i i'osa.

⁸ Mo itema 'ena'ei ane Lataua tanu vulusiuu susu noxou ne, la anu u'osa.

⁹ La sou loxovaa, ane'i ane xooxoo mungasi'asi i'osa? Uasi, ane'i ane xooxoo ungasia'asi si i'osa? Nenge tevikala lexe, “Avalaamu mumuxaxu tanusi la sou Lataua mumoxo'u lexe anu itema mulapu.” ¹⁰ Ioxe, la sou Lataua mumoxo'u Avalaamu lexe anu itema mulapu ne a talu? No mine xooxoo mungasou, o uasi no mine xooxoo ungasou uao? Uasi. Tei no mine xooxoo ungasou Avalaamu uao, la Lataua mumoxo'u lexe anu itema mulapu. ¹¹ Xo anu xooxoo ungasou uao, ia anu mumuxaxu tanu noxou Lataua tei, la sou no anu 'ilixu sou xooxoo mungasou ne Lataua mulosou loxo sosovo lexe anu itema mulapu. Aloxo ne la sou ta mitema ane xooxoo ungasia'asi ia mimuxaxu tane'i noxou Lataua ne anu Avalaamu ta 'ilusunu, mo Lataua umoxo'a lexe ane'i ta mitema mulapu. ¹² Mo anu 'ilusune'i ane'i ane xooxoo mungasi'a kalumo, mo no anu 'ilixu sou xooxoo mungasi'asi uasi. Ia ane'i xooxoo mungasi'a xe mimulinu 'ili'ilixu noxou 'ilusunenge Avalaamu mo mimuxaxu tane'i noxou Lataua, loxo Avalaamu mu'oxonu tei no mine xooxoo ungasou uao.

Lataua Muxavutalanu Vaikalau E Musakiinu

¹³ Lataua musakiinu vaikala noxou Avalaamu ilo'a ta 'ilu'ilusunu lexe ulosi'a lialia ukalusi. Lataua mu'oxonu aloxo ne xo Avalaamu mumulinu lapuloto laixesi uasi, Lataua mu'oxonu aloxo ne xo anu mumuxaxu tanu xe anu itema mulapu. ¹⁴ La sou lexe ane'i ane mimulinu lapuloto laixe ne ane'isisi ino'u mimii ukalusi e Lataua musakiinu vaikalasou sou ulosinge ne, la 'ilixu sou tamuxaxu tanenge ne anu uxali loxo mii vitanisi. Mo vaivaikala e Lataua musakiinu ne, anu uxali loxo vaikala vitanisi kalumo. ¹⁵ Xo lapuloto uxolu ia tamulinu laixe uasi, la anu u'oxonu Lataua la'iaxu. Ia no mine lapuloto uxolu uasi, la sou nenge talavusou lexe itema ususu uasi. ¹⁶ La sou no anu alauna noxou Lataua la mumasaxau Avalaamu misevile mo ta 'ilu'ilusunu e ixali ili'i la sou Anu musakiinu vaikala noxou ne. Aloxo ne la sou no anu 'ilixu sou imulaxu tane'isi la mimii e Lataua musakiinu vaikalasou ne Anu ulosi'a Avalaamu ta 'ilu'ilusunu. Anu ulosi'a ane'i ane mimulinu lapuloto laixesi uasi, ulosi'a ane'i ane mimuxaxu tane'i kalumo loxo Avalaamu. Nenge mukalusi ne 'ilusunenge ane Avalaamu ne. ¹⁷ Aloxo vaikala muxolu no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo 'o, “Eni e'oxoneni nexali 'ilusune'i ta mitema no tuatuala no lia 'o mukalusi.” Mo anu

ⁿ 4:11 Tav 17:10-11   ^o 4:13 Tav 17:4-6; 22:17-18; Xal 3:29   ^p 4:14 Xal 3:18   ^q 4:15 Rom 3:20; 5:13   ^r 4:16 Xal 3:7   ^s 4:17 Tav 17:5

muxali loxo anu 'ilusunenge no iou Lataua. Anu mumuxaxu tanu noxou Lataua e ulavusou utulusi'a ta mitema misoisoli la imauli, xe Lataua e uvikalasi la mimii e uxali mo tamaisou uasi ne anu uxali.

¹⁸ 'Avalaamu ulavusou lexe Lataua u'oxonu mimii ne uxali manina a loxovaa uasi. Ia anu muloopalasi, la sou loopala noxou ne muxali maninasou lexe anu 'ilusune'i ta mitema no lialia 'o mukalusi. Anu aloxo Lataua muvikalanu ne, lexe "Ta 'ili'iline, mo ta 'ilu'ilusuneni xe ta xaixasine maasi la ixali tavu'alo manina." ¹⁹ "Avalaamu taulele'exu sexasisi sou uxali loxo itemaxu ta'uve (100) mo tanu mumulinu mauxixu la anu itema tila mo vasimolu ne usoisoli. Mo anu mulavusou lexe Sela kalumo imomomo sou ipalaa la uasi. Ia mimii ne utaloxolixu uasi, anu mumuxaxu tanu noxou Lataua pekia'u. ²⁰ Xo Lataua musakiinu vaikala lexe u'oxonu mimii ne la sou Avalaamu muxavutala no anu la mumuxaxu tanu pekia'u manina no anu vaivaikala ne la tanu usasalo uasi. Anu mumuxaxu tanu noxou Lataua la sou no anu muxamuxaxu tanu noxou ne mu'oxonu pekia'u mo mu'itinu Lataua ualasou sou mii ma'ia ane Lataua u'oxonu noxou. ²¹ Mo xavutalau mutulu pekia'u lexe Lataua umomomo sou u'oxonu mimii e anu musakiinu vaikalasou ne uxali manina. ²² 'Tava'u aloxo ne la sou Lataua mumoxo'u lexe anu itema mulapu. ²³ Aloxo ne la sou vaikala vile muxolu no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo 'o, "Lataua mumoxo'u lexe anu itema mulapu." Vaikala ane ne sou Avalaamusi uasi. ²⁴ Vaikala e mikaukavunu muxolu ne anu singe kalumo. Xo nenge temuxaxu tanenge noxou Lataua lexe Anu mutulusou Tila noxinge Iesu no anu soli, la sou Lataua mumoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu. ²⁵ "Lataua mukalanu Iesu mulu'e no lia 'o la ta mitema mivau musoli sou muxexeenu susu noxinge. Ia Lataua mutulusou no anu soli la mumauli la, aloxo ne la sou Lataua mumoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu.

Opo Se'isisi Xe 'Osa'ila

5 ¹ La sou no mine nenge tamuxaxu tanenge noxou Lataua la anu mumoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu. Mo noxou Tila noxinge Iesu Kalisitosi la Anu muxalixu opo se'isisi no tainenge nenge nenge'a Lataua. ² Noxou Iesusi la Anu mukisiinu vote'isinge ta mitema ane temuxaxu tanenge noxou Lataua. La sou vaimomo 'o nenge texolu no nano no anu alauna noxou, mo texolu teloopalasi noxou Lataua sou uno'inge la nenge'a taxolu ta'osa'osa teitexi no opo loxotolo. ³ "La sou nenge ta'osasou ane nesi uasi, nenge ta'osasou tu'utu'umaxu ane muxali noxinge kalumo, xo nenge telavusou lexe no anu tu'utu'umaxu ne la anu

¹ 4:18 Tav 15:5   ² 4:19 Tav 17:17   ³ 4:22 Tav 15:6   ⁴ 4:25 Ais 53:4-5   ⁵ 5:3 Iak 1:2-3; 1Pi 1:5-7

u'oxonu pekia'inge. ⁴Mo tatulu pekia'inge no 'a tu'tutu'umaxu, xe lexe taua'alixu tu'tutu'umaxu ne, la nenge taxolu sou taloopalasi. ⁵Mo nenge taxolu taloopalasi, la nenge tamomomo sou tamaela uasi, xo Lataua mulosinge Uleenu Tavuna mune'e muxolu noxinge, la mu'ana'analinenge no anu 'ilixu sou tanengexa'a ta menexinge.

⁶La sou ngamaisou, no mine nenge xavinenge sou menge tasu'ulinenge la uasi, la Lataua musosovosou voxo sou Kalisito mune'e musolisinge nenge ta mitema sou susu, la mulivulinenge. ⁷Mo anu umomomo sou itema vile usoli sou usu'ulinu itema vile 'ilixonu mulapu uasi, ia lexe anu mumaisou itema ne mu'oxonu 'ilixu laixe la sou anu male umomomo sou ulai usoli sou usu'ulinu. ⁸La nenge texolu loxo ta mitema sou susu ia Kalisito mune'e musolisinge. No anu 'ilixu e Lataua mu'oxonu ne, la mumaxa'u lamana lexe anu tanunenge misevile.

⁹La sou no mine Kalisito musoli xe sialuxu mu'uinenge, la sou Lataua mumoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu. La sou nenge telavusou lexe Anu usu'ulinenge laixe no anu voxo sou la'ia noxou Lataua uxali. ¹⁰Xo no mine nenge texolu tauluau Latauasio, la 'Olu mune'e musoli, la sou no anu soli noxou ne la muxalixu opo vilesisi muxolu no tainenge nenge'a Lataua. Vaimomo 'o Lataua 'Olu muno'u mauli kaluxu uasi, mo nenge ane opo vilesisi muxolu no tainenge nenge'a Lataua, talavu laixe lexe nenge tano'u mauli no anu maulixu kalumo. ¹¹Mo no anu anenesi uasi, ia nenge ta'osa toxoxa'a manina noxou Lataua kalumo no anu xaixai noxou Tila noxinge Iesu Kalisito mu'oxonu, la sou muxalixu opo vilesisi no tainenge nenge'a Lataua la.

Adamu Muxalixu Soli Ia Kalisito Muxalixu Mauli

¹²La sou nenge telavusou lexe itema vilesisi e Adamu mu'oxonu susu, la sou susu muxali no lia 'o, la susu muxalixu soli, mo no anu vote'i ane nesi la soli muno'a ta mitema mukalusi, xo ane'i latala ne misusu mukalusi. ¹³Xo no mine lapuloto uxali no lia 'o uao, la susu muxolu tei. Ia lexe lapuloto uxolu uasi, la Lataua umomomo sou uxavutalanu susu vilevilesi noxi'a ta mitema uasi. ¹⁴Ia musoko no anu voxo noxou Adamu mune'e muxali no anu voxo noxou Mosesi ne soli muno'a mo mulai muxali noxi'a ane'i ane i'oxonu susu iouvilesisi loxo Adamu mu'oxonu uasi ne soli muno'a kalumo.

Adamu Musosovosou Itema Vile Ane sou Uxali Ili'i Anu Iesu Kalisito

¹⁵Ia susu noxou Adamu ne iouvilesisi loxo mii lailaixe Lataua mulosinge vitanisi uasi. Susu noxou itema vilesisi la sou mu'oxone'i ta

⁵ 5:8 Ioa 3:16; 1Ioa 4:10   ⁸ 5:9 Rom 1:18; 2:5; Ep 2:3-5   ^a 5:12 Tav 3:6; Rom 6:23

^b 5:13 Rom 4:15

mitema tavu'alo la isoisoli. Ia alauna noxou Lataua ne xavi musuku, la mutaasi'a ta mitema tavu'alo mukalusi. No anu alauna noxou itema vilesisi Iesu Kalisitosi, la Lataua mumoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu, la sou anu loxo mii lailaixe Lataua mulosinge vitanisi. ¹⁶Mo anu aloxo ne la, mii lailaixe e Lataua mulosinge vitanisi ne mua'ulixu mii ma'ia ane susu noxou itema vilesisi muxalixu ne. Mo no anu susu noxou itema vilesisi nesi, la Lataua utilovosou 'ilixu noxi'a ta mitema la sou iulua. Ia mii lailaixe e Lataua mu'oxonu noxinge vitanisi ne aloxo 'o, no mine ta mitema mi'oxonu susu tavu'alo ia Lataua mumoxo'a lexe ane'i ta mitema milapu. ¹⁷Xo itema vilesisi mu'oxonu susu, la sou no anu susu noxousi ne la soli muxali musaxila'u maulixa'a ta mitema. Ia alauna noxou Lataua xe mii lailaixe noxou e mulosinge vitanisi ne mua'ulixu soli ne mo xavi musuku. Aloxo ne la sou nenge talavusou manina aloxo 'o, ta mitema e Lataua mualaanasi'a laixe xe mumoxo'a lexe ane'i ta mitema milapu ne ixolu imauli utotomu no anu xaixai noxou itema vilesisi, Iesu Kalisito.

¹⁸ ^cAnu aloxo ne la sou anu muxali aloxo 'o, itema vile mususu mo no anu susu noxousi ne, la sou Lataua utulusi'a ta mitema ukalusi no anu vaivaikala. Mo anu aloxo itema vilesisi mu'oxonu 'ilixu mulapu mo no anu 'ilixu noxousi ne, la sou Lataua umoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu mo ulosinge mauli. ¹⁹^dXo anu iouvilesisi aloxo 'o, itema vilesisi ulomuxu Lataua uasi, la sou no anu susu noxousi ne la mu'oxone'i ta mitema tavu'alo mixali ta mitema sou susu. Mo anu kalumo aloxo, itema vilesisi mulomuxu vaikala noxou Lataua la sou no anu 'ilixu noxousi ne, la u'oxone'i ta mitema tavu'alo la ixali ta mitema milapu. ²⁰La sou no mine ta mitema mino'u lapuloto ia imulinu uasi, la susu muxali mu'oki. Ia no mine susu uxali u'oki la alauna noxou Lataua uxali u'oki manina. ²¹ ^eAnu aloxo susu muxolu musaxila'a ta mitema la muxalixu soli xe no anu alauna noxou Lataua, la anu uxolu usaxila'a ta mitema. No anu xaixai noxou Tila noxinge Iesu Kalisito, la sou Lataua mualaanasinge, mo mumoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu xe tano'u mauli ane kaluxu uasisi.

Adamu Muxalixu Soli Ia Kalisito Muxalixu Mauli

6 ¹Ioxe, la sou nenge tavikala a loxovaa, ta'oxonu susu ulalaisio mo sou alauna noxou Lataua uxali tatila ne? ²Mii vile aloxo ne uasisi manina! Nenge tesoisoli mukalu ne, mo teua'ulixu 'ilixu sou soli ne, ia loxovaa la sou nenge tatetelisou uxoxolu no anu maulinenge ulalai sio 'o? ³^fMo ngalavusou lexe nenge mukalusi ne te'ulo la texolu noxou Iesu Kalisito, mo no anu 'ilixu ane ne, la anu loxo nenge mukalusi te'ulo no

^c 5:18 1Ko 15:22   ^d 5:19 Ais 53:11   ^e 5:21 Rom 6:23   ^f 6:3 Xal 3:27

nano no anu soli noxou ne. Ia ngingi ngalavusou uasi? ^{4g}La sou no mine nenge te'ulo la aloxo nenge nenge'a Iesu tasoli mo mi'asinenge no lulu. Mo aloxo no anu xavi noxou Maminge xe mutulusou Kalisito no anu soli, la nenge kalumo tetulu ta'osasou Maminge no anu mauli alavua.

⁵Lexe nenge nenge'a Kalisito tepita xe tesoli mukei, la nenge nenge'a takei tatulu aloxo anu mutulu ne. ^{6h}Nenge telavusou lexe opo teinu noxinge ne a tevau musoli ne, mo telilixu ilou Kalisito teitexi no ovu valautu ne, la sou ukalusou xavi susu e uxolu uxaxai no anu vasimenge. Anu aloxo ne la sou susu umomomo sou usaxila'inge la uasi. ⁷Xo itema ane musoli la anu muxolu va'axu no anu susu ne. ⁸Vaimomo 'o, lexe nenge nenge'a Kalisito tesoli mukei, la nenge tamuxaxu tanenge lexe nenge nenge'a tano'u mauli ukei kalumo. ⁹Xo nenge telavusou lexe Kalisito musoli mo mutulu ne, la umomomo sou usoli la uasi, mo soli xaviinu sou utaloxolixu la uasi. ¹⁰Xo Anu musolisinge nenge latala ukalusi alaxu vilesisi la mutaloxolixu xavi susu ne. Ia vaimomo 'o Anu muxolu mumauli mo mu'itinu Lataua ualasou. ¹¹'Ngingi kalumo ngaxavutalanu aloxo 'o, ngingi kalumo ne ngesoli mo susu xaviinu sou usaxila'inge la uasi. Ia ngexolu ngepita noxou Kalisito Iesu la ngemauli mo ngongi'a Lataua ngexolu. ^{12j}Aloxo ne, la sou mamu sou susu uxolu usaxila'u vasimenge mo u'oxongengi la ngamulinu masaxa masua sou vasimenge ne. Xo vasimenge ne anu usoli ane. ^{13k}Mo mamu sou nga'italonu mingemingengi no vasimenge no anu susu, loxo anu mii sou nga'oxo'oxonu 'ili'ilixu masumasua no anu. Ia anu laixe lexe nga'italonu maulingenge ukalusi ulai noxou Lataua aloxo ta mitema e misoli ia mitulu mimauli la. Mo ngalosou mingemingengi no vasimenge mo Lataua usaxila'u loxo anu mii sou nga'oxonu 'ili'ilixu mulapu no anusi. ¹⁴'Anu aloxo ne la susu usaxila'inge la uasi, xo ngingi vaimomo 'o ngaxolu no laaxu lapuloto la uasi, ngexolu no nano no anu alauna noxou Lataua.

Nenge ta Mitema sou Taxaxai no Anu 'Ilixo Mulapu

¹⁵Nenge taxolu no laaxu lapuloto la uasi, la sou nenge tavikala a loxovaa? Male anu laixe sou nenge ta'oxonu susu xo nenge texolu no nano no anu alauna noxou Lataua? Mii vile aloxo ne uasisi manina! ^{16m}Ngingi ngelavusou aloxo 'o, no mine nga'italonu maulingenge ulai noxou itema vile mo ngalolomuxu vaikalau, la ngingi ngaxali loxo ta mitema sou ngaxaxai no laaxu susu, la anu uno'inge ulai no anu soli xe ngaxaxai sou ngamulinu vaivaikala noxou Lataua laixe, la u'oxongengi ngaxali laixe mo Lataua umoxo'inge lexe ngingi ngamitema ngelapu. Ia ngingi ngalavusou aloxo ne uasi? ¹⁷Ia nenge talemolu laixe musuku

^g 6:4 Kol 2:12   ^h 6:6 Xal 5:24   ⁱ 6:11 2Ko 5:15; Xal 2:19   ^j 6:12 Tav 4:7   ^k 6:13 Rom 12:1
^l 6:14 1Ioa 3:6   ^m 6:16 Ioa 8:34; 2Pi 2:19

noxou Lataua xo ngingi tei la ngexolu ngexaxai no laaxu susu mo ngexali ta mitema sou xaixai noxou. Ia vaimomo 'o ngingi ngelomusou a'alo maninasou no anu vaikala noxou Lataua la ngemulinu maninasou no tangengi. ¹⁸Ngingi susu musakisakingengi ia vaimomo 'o, Lataua mululusinge la ngexali ta mitema sou xaixai vitanisi sou 'ilixu mulapu.

¹⁹Eni evivikala ne, loxo nenge ta mitema tavivikala, mo sou ulamana noxinge. Xo tei no mine ngingi ngalamana uasi, la nge'italonu mingemingengi no vasimenge no anu susu, la nga'oxonu 'ilixu laixe uasi mo nge'oxonu 'ili'ilixu masumasua iouiou se'i no anu. Ia vaimomo 'o ngingi ngelamana la u'oxongengi ngaxali ta mitema malemalenga. ²⁰No mine ngingi ngexolu ngexaxai no laaxu susu, la ngaxolu no laaxu 'ilixu laixe mo ngamulinu uasi. ²¹Ia ngingi ngenou mii ma'ia laixe no anu 'ili'ilixomengi tei e vaimomo 'o ngingi ngamaela no anu 'o? 'Ili'ilixu ne lakolisou ane soli nesi! ²²Ia vaimomo 'o Lataua mululusinge no anu sakisaki sou susu mo mu'oxongengi ngexali ta mitema sou ngaxaxai vitanisi noxou. La sou ulosinge lakolisou ane u'oxongengi ngaxali malemalenga mo ngano'u mau liaxe utotomu mo kaluxu uasi. ²³Aloxo ne la sou ta mitema ane ixaxai no laaxu susu ne ino'u lakolisou ane soli nesi. Ia mau liaxe kaluxu uasi teno'u ne Lataua mulosinge vitanisi no anu xaixai noxou Tila noxinge Iesu Kalisito.

Vaikala Tovola'i no Anu Taula'i

7 ¹Vaivaikala noxilo ane 'o ulai noxinge ngingi ta vivilo ane ngelavusou lapuloto laixe aloxo 'o, no mine itema uxolu umaumauli o, la anu muxolu no anu saxisaxila'u no anu lapuloto, ia no mine usoli la lapuloto usaxila'u la uasi. Ngingi ngalavusou aloxo ne uasi? ²Eni atovola'inu aloxo, lexe sema itaula'i ia mulue usoli uao, la ane mixolu no anu sakisaki sou taula'i noxou mulue sio. Ia lexe mulue ne usoli, la sou sakisaki sou taula'i ne usakiine la uasi, ³la sou ane imomomo sou itaula'i la. Xo sakisaki sou taula'i usakiine la uasi. Ia lexe mulue usoli uao ia ane ilai iuluxu mulu vile la, la ilemele lexe ane sema sou vote'i.

⁴La sou anu iouvilesisi aloxo ne noxinge ngingi ta vivilo ne kalumo. Ngingi vasimenge ne mupita noxou Kalisito vasimolu, la anu loxo ngingi kalumo ngesoli mo ngaxolu no anu saxisaxila'u no anu lapuloto la uasi. Vaimomo 'o ngingi ngexolu no anu saxisaxila'u noxou itema vilemo e musoli xe mutulu mo ngexali ta mitema noxou, aloxo ne sou nenge ta'oxonu 'ili'ilixu lailaixesi no iou Lataua. ⁵Xo no mine nenge texolu temulimulinu masaxa no anu vasimengesi, la lapuloto muavutinoxu masaxa masua sou vasimenge, xe muxaxai no anu maulinenge la te'oxonu susu. No anu 'ilixu ane nesi la nene'axu ane soli nesi. ⁶Ia

^a 6:23 Rom 5:12, 15   ^o 7:4 Rom 6:2, 11   ^p 7:6 Rom 8:2; 6:4

vaimomo 'o nenge tesoli, mo te'umesou mimii e musakisakinenge tei ne, mo usakisakinenge la uasi. La sou vaimomo 'o nenge taxaxai sou tamulimulinu lapuloto e mikaukavunu muai no anu lavuku ne la uasi. Nenge ta'oxonu xaixai no anu vote'i alavua e Uleenu Tavuna uavutinenge sou ta'oxonu.

Susu Mu'oxonu Masuanenge Latala Mukalusi

⁷Lexe lapuloto anu muavutinoxu masaxa masua sou vasimenge, la sou nenge tavikala a loxovaa? Lapuloto ne anu mii masua loxo susu ne? Vaikala vile uai aloxo ne, uasisi manina! Ia lexe lapuloto uxolu sou usu'ulileli uasi, la eni amomomo sou alavusou mii ma'ia e susu ne uasi, ia xo lapuloto muxolu la sou eni elavusou. Anu aloxo 'o, lapuloto movikala lexe, “Naisuxu menexine miiu vile mamu.” Lexe lapuloto uvikala aloxo ne uasi, la eni amomomo sou alavusou lexe 'ilixu sou isuisu ne anu susu uasi. ⁸Ia susu mukamuli vote'i sou vaikala e muxolu no anu lapuloto ne, la muavutinoxu 'ilixu sou isuisu iouiou no nano no opoleli. Lexe lapuloto ne uasi, la susu ne loxo anu mii musoli. ⁹No mine eni alavusou lapuloto uasi la eni eno'u maui, ia no mine elavusou lapuloto la susu muasaxa mutelo mupala'a xe mumauli. La eni esoli. ¹⁰Eni emaisou aloxo 'o, lapuloto noxou Lataua ne mune'e sou itema uno'u maui no anu. Ia eni la emaisou lexe, lapuloto ne mune'e la ulosilo maui uasi, mune'e la mu'oxoleli esoli. ¹¹'Xo susu mukamuli vote'i no anu lapuloto ne xe mu'oxo loloxo la muvelo esoli. ¹²^sAloxo ne la sou anu loxo lapuloto ne anu malemalenga mo lapuloto noxou Lataua ne malemalenga mo mulapu xe lailaixe manina.

¹³Ia loxovaa, male mii e lailaixe ne muvelo la esoli? Mii vile aloxo ne uasisi manina! Sususi ane muvelo la esoli ne. Anu mu'oxonu mii e lailaixe ne la mu'oxoleli esoli. Anu mu'oxonu aloxo ne, sou uxalixu xaixai noxou lamana, la nenge talavusou lexe susu ne anu mii masua manina. No anu 'ilixu ane ne, la lapuloto noxou Lataua muxalixu xaixai no anu susu ne muxali lamana manina, lexe anu mii masua. Masua manina.

¹⁴Xe nenge telavusou lexe lapuloto noxou Lataua ne anu mii molu noxousi. Ia eni amitema sou opo teinu la amomomo sou amulinu masaxa noxou Lataua uasi, xo susu musakisakileli la exali amitema sou xaixai vitanisi noxou. ¹⁵^tXo eni alavusou lexe tava'u loxovaa la sou eni a'oxo'oxonu 'ili'ilixu 'o uasi. 'Ili'ilixu ane eni amasaxa manina sou lexe a'oxo'oxonu ne, ane eni a'oxonu uasi. Ia 'ili'ilixu e eni amasaxa sou a'oxo'oxonu uasisi manina ne, ane eni alavusou a'oxo'oxonu utotomu 'o. ¹⁶Mo lexe eni a'oxonu 'ili'ilixu e eni amasaxau sou a'oxo'oxonu uasi, la anu mumaxa'u lexe lapuloto noxou Lataua ne anu mii laixe no anu

⁷ 7:7 Mul 20:17; Lap 5:21   ⁸ 7:11 Tav 3:13   ⁹ 7:12 1Ti 1:8   ¹⁰ 7:15 Xal 5:17

xavutala noxilo. ¹⁷Aloxo ne, la anu mumaxa'u lexe eni melo a'oxonu mimii ne uasi, ia susu e muxolu no nano no anu maulixosi ne ane anu molu mu'oxonu ne. ¹⁸Xo eni elavusou lexe mii vile laixe uxolu no nano no anu maulixo uasi. Eni avivikala no anu opo teinu noxilosi. Anu umomomo sou eni a'oxonu 'ilixo laixe e eni emasaxa sou a'oxonu ne, ia eni a'oxonu uasi. ¹⁹La sou 'ilixo laixe e eni emasaxa lexe a'oxonu, ane eni a'oxonu uasi, ia 'ilixo masua e eni amasaxau sou a'oxonu uasi ne, ane eni a'oxo'oxonu utotomu 'o. ²⁰Ia vaimomo 'o lexe eni a'oxonu mimii e eni amasaxau sou a'oxo'oxonu uasi, la anu mumaxa'u lexe eni melo a'oxonu mimii ne uasi, ia susu e muxolu no nano no anu maulixo ne ane anu molu u'oxo'oxonu ne.

²¹La sou eni emaisou lexe 'ilixo ane ne muxolu musaxila'u maulixo. La sou no mine eni amasaxa sou a'oxonu 'ilixo laixe la 'ilixo masua utalutaluxo. ²²Xo no nano no taleli manina, la eni emasaxau lapuloto noxou Lataua ne. ²³Ia eni emaisou lexe lapuloto vilemo a muxolu uxaxai no anu milemileli no vasimelo mukalusi 'o. Mo lapuloto ane vilemo ne u'oto no anu lapuloto noxou Lataua e uxolu no anu xavutalaxeni ne. Lapuloto ane vile ne, anu lapuloto sou susu, mo anu musakiskileli la musaxilau milemileli no vasimelo mukalusi. ²⁴Eni tu'umaxu ane 'o mu'oxo masualeli manina! 'Ena'ei tanuxo la sou uxexeenu vasimolu soli e uxoxolu noxilo 'o? ²⁵'Eni alemolu laixe noxou Lataua no anu xaixai noxou Tila noxinge Iesu Kalisito sou musu'ulileli. La sou eni melo no anu xavutala noxilo la eni exolu no anu saxisaxila'u no anu lapuloto noxou Lataua, ia no anu opo teinu noxilo la eni exolu no anu lapuloto sou susu.

Uleenu Tavunasi Uxolu Noxinge La Ulosinge Maui

8 ¹La sou nenge ane texolu noxou Kalisito Iesu, la nenge tamomomo sou tatulu no anu vaivaikala sou lapuloto uasi. ²Xo nenge nenge'a Iesu texolu tepita, la lapuloto no anu Uleenu Tavuna mulosinge maui, mo mulivulinenge no anu lapuloto sou susu xe soli. ³Lapuloto umomomo sou usu'ulinenge uasi, xo opo teinu noxinge mu'oxonenge la xavinenge sou tamulinu lapuloto ne uasi. Ia mii e lapuloto umomomo sou u'oxonu uasi ne Lataua molusi mu'oxonusinge ta mitema sou susu. Anu mune'e sou muxexeenu susu noxinge, xe no anu vasimolu la mutaloxolixu susu xaviinu. ⁴"Anu mu'oxonu aloxo ne sou 'ilixo laixe sou lapuloto uxali no anu maulinenge, xo vaimomo 'o nenge tamuamua'i no anu opo teinu la uasi, nenge tamuamua'i no anu 'ilixo noxou Uleenu Tavuna.

⁵Ane'i ane imuamua'i no anu 'ilixo sou opo teinu, la masaxa noxi'a ne uxolu no anu 'ili'ilixo sou opo teinusi sou imulimulinu. Ia ane'i ane imuamua'i no anu 'ilixo noxou Uleenu Tavuna, la xavutala noxi'a ne

° 7:23 Xal 5:17; 1Pi 2:11   ° 7:25 1Ko 15:57   ° 8:4 Xal 5:16, 25

sou imulinu masaxa noxou Uleenu Tavunasi. ⁶Lexe itema uxavutala sou umulinu masaxa sou opo teinu la anu usoli, ia itema e xavutalau umulinu masaxa noxou Uleenu Tavuna, la anu uno'u mauli mo opoonu uxolu se'isisi. ⁷Itema e xavutalau utulu sou umulinu masaxa sou opo teinu, mo utaloxolixu sou umulinu lapuloto noxou Lataua uasi, la anu muxali uluau Lataua. ⁸Lataua u'osasi'a ane'i ane imulinu masaxa sou opo teinu ne uasi.

⁹*Ia ngingi ne ngamuamua'i no anu masaxa sou opo teinu la uasi, ia no anu Uleenu Tavuna. Ia lexe Lataua Uleenu uxolu noxinge manina, la ngingi ngamuamua'i no anu 'ilixu noxou Uleenu Tavuna. Mo lexe itema ane Kalisito Uleenu uxolu noxou uasi, la anu noxou Kalisito uasi. ¹⁰†Ia lexe Kalisito uxolu noxinge, la uleengengi umauli xo ngingi ngexali ta mitema ngelapu no iou Lataua, ia vasimenge ne usoli, xo no anu sususi. ¹¹Mo lexe Uleenu Lataua e mutulusou Iesu no anu soli uxolu noxinge, la Anu ane mutulusou Kalisito no anu soli ne Uleenu uxolu noxinge kalumo. Mo no anu xaixai no anu Uleenu la Lataua ulosou vasimenge e musoli ne mauli kalumo.

¹²Aloxo ne, la sou ta vivilo, nenge xaixai noxinge sou tamulinu masaxa sou opo teinu mo taxolu ta'oxo'oxonu 'ili'ilixu sou uasi. ¹³‡Lexe ngingi ngamulimulinu 'ili'ilixu sou opo teinu la ngingi ngasoli. Ia lexe no anu xavi Uleenu Tavuna, la ngingi ngamomomo sou ngavau 'ili'ilixu masumaua e uxoxolu no anu vasimenge ne, la sou ngingi ngamauli.

¹⁴Ane'i ane Lataua Uleenu uulaxune'i no anu muamua'ixa'a la ane'i ixali Lataua ta 'olu. ¹⁵^a ^bXo Uleenu ane Lataua mulosinge ne, anu sou u'oxongengi ngaxali ta mitema sou xaixai vitanisi la mo nga'ume la uasi. Ia Anu mu'oxongengi la ngexali Lataua ta 'olu. Mo no anu xavi Uleenu Tavuna, la nenge ta'ava ulai noxou lexe, “Aba^c mamilo.” ¹⁶^dUleenu Tavuna nesi usu'ulinu uleenenge, la nenge tavikala ulaa uatu no ananenge lexe nenge Lataua ta 'olu. ¹⁷Vaimomo 'o lexe nenge Lataua ta 'olu, la nenge tamomomo sou tano'u mimii lailaixe ne. Mimii lailaixe ne Kalisito muno'u tei, la nenge kalumo tano'u aloxo Anu ne ili'i. Lexe nenge tano'u tu'utu'umaxu aloxo Anu muno'u ne la sou nenge kalumo tano'u uala tila loxo Anu muno'u ne.

Nenge Tano'u Mauli Laixe Ili'i

¹⁸Eni no anu xavutala noxilo la emaisou aloxo 'o, uala tila mo xoluxolu laixe e tano'u ili'i ne, uxali lamana la ua'ulixu tu'utu'umaxu e nenge taxolu no anu vaimomo 'o. ¹⁹Xo ta mimii latala e Lataua mukoine'i ne ixomaïou voxo e Lataua musosovosou sou upala'alixa'a ta 'olu ixali lamana

^x 8:9 1Ko 3:16; 12:3   ^y 8:10 Xal 2:20   ^z 8:13 Xal 6:8; Kol 3:5   ^a 8:15 Mak 14:36; 2Ti 1:7

^b 8:15-17 Xal 4:5-7; Pal 21:7   ^c 8:15 Aba ne no anu vaikala Alamu la laaxu lexe mamilo.

^d 8:16 2Ko 1:22

ne uxali, la ixolu ne imolomolou tane'i xe iutitiou voxo ne lexe uxali. ²⁰eXo ta mimii latala e no lia 'o ne mixolu aloxo nesi sou ikalu vitanisi. Ane'i ixali no anu masaxa noxi'a uasi, Lataua mu'oxone'i sou ixolu aloxo ne, ia ane'i ixolu la imolomolou tane'isi. ²¹Mo xavutalai'a utulu no anu voxo e Lataua musosovosou sou ululusi'a no anu sakisaki sou ikalu vitanisi mo i'ui ne, ilo'a Lataua ta 'olu ixolu laixe, mo mii vile usakisakine'i la uasi. ²²Nenge telavusou lexe mimii latala e Lataua mukoinu ne, muxamulinu navunavu tatila loxo navunavu e sema ixamulinu sou ivo'o keakea. La ane'i latala ne a ixoxolu itatama xe iungaunga mo mune'e muxali vaimomo 'o. ²³fLa ta mimii nesi itatama xe iungaunga uasi, nenge ane Lataua mulosinge Uleenu Tavuna loxo mii lailaixe tei ne, nenge kalumo. Nenge kalumo taxamulinu navunavu mo tatama no nano no tanengesi, la taxolu se'isisi xe taxolu tautitiou voxo sou Lataua upala'alinenge lexe nenge texali anu ta 'olu ne uxali lamana noxinge, mo vasimenge ukalusi uxui uxali iouvilemo. ²⁴No anu loopala noxinge nesi, la Lataua upamaulinenge. Ia lexe nenge temaisou mii ma'ia e nenge teloloopalanu ne muxali la anu ane ne loopala maninasou uasi. 'Ena'ei uxolu umolomolou tanu no anu mii ma'ia ane mumaisou muxali? ²⁵Ia lexe nenge taxolu ta molomolou tanenge no anu mii e uxali uao, la nenge taxolu taxomaiou se'isisi.

²⁶Mo no anu vote'i iouvilesisi aloxo ne, no mine nenge xavinenge uasi la Uleenu Tavuna une'e sou usu'ulinenge. Nenge talavusou mii ma'ia sou takilakasou uasi la Anu usu'ulinenge sou ukilakasou. Anu ukilaka la uvilivolovolonu anaxu la umomomo sou nenge talavusou mii ma'ia e Anu ulelemolu ne uasi. ²⁷gXo Anu mulavusou tanenge no nano mukalusi ne, Anusisi mulavusou xavutalau Uleenu Tavuna, xo Uleenu Tavuna mumulinu xavutala noxou Lataua la sou ukilakasi'a ta mitema noxou.

Mii Vile Umomomo sou Uxexenenge no Anu Tanutanuxu Noxou Lataua Uasisi Manina

²⁸hMo nenge telavusou lexe Lataua mu'oxonu mimii latala muxaxai mupita ne sou u'oxone'i ane'i ane imasaxau ixali laixe. Ane'i ta mitema e Anu mu'avali'a sou imomomosou mii ma'ia ukalusie anu Lataua muxavutala sou u'oxonu ne uxali manina. ²⁹iXo ane'i ane Lataua musosovosi'a tei mo mukalipalane'i ne sou ixali loxo anu ta 'olu. La ta 'olu tavu'alo ixolu la vimo'a laposalaxu ane 'Olu ne. ³⁰Mo ane'i ane Anu musosovosi'a, tei ne Anu mu'avali'a kalumo. Mo ane'i ane Anu mu'avali'a, la mumoxo'a lexe ane'i ta mitema milapu. Xe ane'i ane mumoxo'a lexe ane'i ta mitema milapu, la Anu u'iti ualasi'a mo ulosi'a maui laixe noxou kalumo loxo Anu musakiinu vaikalasou tei.

---

^e 8:20 Tav 3:17-19   ^f 8:23 2Ko 5:2-4   ^g 8:27 Lex 139:1   ^h 8:28 Ep 1:11   ⁱ 8:29 Kol 1:18; Eva 1:6

³¹Ioxe la sou nenge tavikala a loxovaa no anu mii e Lataua mu'oxonu ne? Lexe Lataua uvulu noxinge, la sou 'ena'ei umomomo sou u'oxonu masuanenge. ³²Anu u'apisou 'Olu uasi, ia mupalusou mune'esi sou musu'ulinenge latala mukalusi. Lexe Anu u'apixu 'Olu uasi ia mulosingesi, la sou Anu umomomo sou u'apisou mii tavu'alo e lexe ulosinge vitanisi kalumo ne a loxovaa? ³³^kLataua musosovosinge lexe nenge ta na'u muisalili, la sou 'ena'ei umomomo sou utulusinge no anu vaivaikala? Uasi. Lataua anusisi ulavusou umoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu. ³⁴'Ena'ei uvikala lexe nenge tamomosou tano'u lakolisou susu noxinge? Uasi. Kalisito Iesu anusisi ane musoli xe mutulu kalumo ne, mo Anu a mulai muxolu muvaisa'inu Lataua no avolu tema e xaviinu musuku, mo uvivikalanu Lataua sou usu'usu'ulinenge kalumo. ³⁵'Ena'ei umomomo sou uxexenenge no anu tanutanuxu noxou Kalisito 'o? Mo lexe tu'umaxu uxali noxinge, mo lexe tano'u navunavu, mo ta mitema i'oxonu masuanenge, mo tasolinenge mo menge tokolomo uasi, mo mii vile masua uxali sou u'oxonu masuanenge xe 'oto'oto uxali noxinge, la loxovaa, mimii ne umomomo sou uxexenenge no anu tanutanuxu noxou Kalisito? Uasisi manina.

³⁶'Manina, mimii ne uxali aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu, muvikala aloxo,

“Nexi texolu loxo ta mitema noxine,
aloxo ne la sou ane'i ivexevexe tasoisoli.

Ane'i imaisixe ne loxo nexi ta sipsip sou ive'a isoli.”

³⁷Ia aloxo ne uasi, no anu tanutanuxu noxou Kalisito, la mimii ne uxali noxinge a loxovaa ne, ia utotomu ne umomomo sou utaloxolinenge uasi, nenge tauliuli manina. ³⁸Xo eni emuxaxu taleli manina lexe mii vile loxo soli mo mauli, mo ta angelo mo ta uleenu ta masumasua e xavine'i musuku, mo mimii e muxolu vaimomo 'o mo mimii ane uxali ili'i, mo mimii iouiou e xaviinu musuku, ³⁹mo mimii sou teitexi mo mii no lialia 'o, xe mimii mose'i la muxolu no pa'umenge 'o ne, umomomo sou uxexenenge no anu tanutanuxu noxou Lataua uasisi manina. Tanutanuxu noxousinge ne no anu xaixai noxou Tila noxinge Kalisito Iesusi.

Lataua Ilo'a ta Mitema E Anu Musosovosi'a Lexe Anu ta Na'u Muisalili

9 ¹Eni amitema noxou Kalisito, la sou vaivaikala noxilo 'o ne manina, mo akalavoi uasi. Uleenu Tavuna mu'oxonu xavutalaxeni lamana mo no nano no taleli manina eni elavusou lexe vaivaikala noxilo 'o ne manina. ²Utotomu ne eni opoleli utatama mo axolu laixe uasi, xe axavutala tavu'alo manina no nano no talelisinge ngingi ta Iutaia. ³^mEni emasaxa lexe eni axexee noxou Kalisito mo asu'a avile, aloxo ne la sou

^j 8:31 Lex 118:6   ^k 8:33 Ais 50:8-9   ^l 8:36 Lex 44:22   ^m 9:3 Mul 32:32

asu'ulingengi ta vivilo ane nenge nenge'a texali no anu mata vilesisi. ⁴ⁿAne'i ta mitema ta Isilaeli, mo ane'i ta mitema e Lataua musosovosi'a lexe anu ta 'olu maninasou. Ane'i mimaisou Lataua xaviinu mo ilo'a Lataua mixalixu opo vilesisi no taine'i la mupitane'i, mo mulosi'a lapuloto noxou sou imulinu, mo mulosie'i 'ilixu sou lalotu xe ilo'a misakiinu vaikala. ⁵ⁿMo ta xaixasi'a ilo'a ta 'ilusune'i mixali kisou matamata mo no anu mata nesi la Kalisito muxali itema no anu. Mo Kalisito anu Lataua mo mimii latala ne muxolu no anu saxisaxila'u noxou la sou nenge ta'itinu ualalous utotomu mo kaluxu uasi. Manina. ⁶ⁿLa sou anu loxo vaikala noxou Lataua musakiinu noxi'a tei 'ole ne uxali mii vitanisi uasi. Xo eni elavusou lexe ta mitema tavu'alo ne mixali no nano noxi'a ta Isilaeli ia ta Isilaeli manina uasi. ⁷ⁿLa sou nenge tavikala lexe, xo ane'i mutu'u ovuxa'a mo mixali no anu sialuxu Avalaamu ta 'olu ne, uasi. Tei manina la Lataua muvikala aloxo 'o, “Noxou Aisakisi la sou uxalixa'a ta xaixasine ilo'a ta 'ili'iline.” ⁸ⁿLaaxu vaikala ne aloxo 'o, ta molomolo ane mixali no anu sialuxu Avalaamu la ane'i Lataua ta 'olu uasi, ia ane'i ane mixali no anu vaikala e Lataua musakiinu lexe u'oxonu xe no anu loopala la ane'i ino'u uala lexe Avalaamu ta 'olu. ⁹ⁿXo vaikala e Lataua musakiinu lexe u'oxonu ne muvikala aloxo 'o, “No anu voxo e eni esosovosou, la eni alivu ane'e. Eni alivu une'e no voxo ne la no anu xavi Uleenu Tavuna la Sala ivo'o 'ilie mulu vile.”

¹⁰ⁿVaikala ane nesi uasi, ia noxie Liveka kalumo lexe, Liveka ta 'ilie ta tamei ne mami'a vilesisi. Ane'i mami'a vilesisi ne ane Aisaki, anu xasinge ne. ¹¹⁻¹²ⁿIa Lataua umulinu 'ilixu loxo Anu u'oxonu utotomu sou molu usosovosou itema no anu masaxa noxousi, la uxavutala no anu xaixai noxou itema ne uasi, ia Anu molu u'avalou itema mo usosovosou. Aloxo ne la sou no mine Liveka ivo'one'i ta 'ilie ta mulu tavunaxa'a ta sema ta tamei ne uao, mo ilou ilavusou i'oxonu 'ilixu laixe xe masua uao, la Lataua muvikalane aloxo 'o, “Ulai, la 'iline uxali tei uxolu no laaxu ane kokope.” ¹³ⁿAnu aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna noxou Lataua, muvikala aloxo 'o, “Eni esosovosou Iakovo mo aalalous ia Esau ne eni aalalous uasi.”

¹⁴ⁿLa sou nenge tavikala a loxovaa? Lataua mu'oxonu 'ilixu masua? Uasisi manina. ¹⁵ⁿXo Anu muvikalanu Mosesi aloxo 'o, “Lexe eni amasaxa lexe a'oxonu alauna sou itema vile, la eni a'oxonu noxou, mo amasaxa lexe talelixu itema vile, la eni talelixu.” ¹⁶ⁿAloxo ne la sou no anu alauna noxou Lataua, la molu usosovosou itemasi, ia uxali no anu masaxa xe xaixai noxou itemasi uasi. ¹⁷ⁿXo loxo kaukavu muai no nano no anu

ⁿ 9:4 Mul 4:22; Liv 1–10; Lex 147:19; Rom 15:8; Eva 9:5   ° 9:7 Tav 21:12   P 9:8 Xal 4:23
 ° 9:9 Tav 18:14   ° 9:11-12 Tav 25:23   ° 9:13 Mal 1:2-3   ° 9:15 Mul 33:19   ° 9:16 Ep 2:8
 ° 9:17 Mul 9:16

Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua mua'aloxu Lataua sou muvikalanu tatananu tuala ne Axipto Palao aloxo 'o, "Eni e'oxoneni nexali tatananu tuala sou tava'u aloxo, eni amasaxa lexe amaxa'u xavileli noxine mo sou ta mitema imaisou la ia'aloxu uala tila noxilo no xalee tuatuala no lialia 'o ukalusi." ¹⁸Anu aloxo nesi, la sou nenge telavusou aloxo ne, lexe Lataua umasaxa ualauna sou itema vile, la anu ualaunasou xe umasaxa utatusou itema vile xavutalau pekia'u la anu utatusou.

¹⁹La sou vile noxinge uavuti la uvikalaleli aloxo 'o, "Lexe Lataua u'oxonu aloxo ne, ia loxovaa la sou Anu u'oxo lexe nenge tesusu 'o? 'Ena'ei umomomo sou umulinu masaxa noxousi ia ulomu no anu masaxa noxou Lataua uasi?" ²⁰Wa nini namitema a loxovaa la sou namomomo sou nalavixu Lataua no anu 'ilixu e Anu mu'oxonu ne? Loxovaa umomomo sou lasopeni e i'oxonu no anu pilika ne umomomo sou upupuioi itema e u'oxonu ne, la uvikala lexe, "Ae loxovaa la sou nini ne'oxoleli loxo 'o?" ²¹Itema e u'oxonu lasopeni ne, anu molu u'oxonu no anu masaxa noxou. Anu umasaxa ukapikapi pilika lavo'onu vilesisi ia u'oxonu lasopeni ta tamei no anu, la anu umomomo. Vile sou xaixai ta tatila xe vile sou ixaxai no anusi. Ia aloxo ne la loxovaa umomomo uasi?

²²Lataua ulavusou u'oxonu aloxo ne kalumo. Anu umasaxa lexe uxalixu la'ia noxou uxali lamana mo ta mitema latala imaisou la ilavusou lexe Lataua anu xaviinu musuku. Lasolasopeni e mulalaxii sou Anu umamulonun ne, a muta'olu mulalaxii mukalu, ia Anu umamulonun palea uasi muxolu maxuveni. Ia lexe Anu u'oxonu aloxo ne la a loxovaa? ²³Mo Anu umasaxa kalumo lexe umaxa'u xaviinu ne uxali lamana mo xoluxolu lailaixe manina e Anu mulalaxiinu tei sou ulosi'a ta lasolasopeni ne sou ixolu no nano no alauna noxou. Anu mulalaxiinu lasolasopeni ne tei manina sou ulosi'a uala tila xe ino'u xoluxolu laixe. ²⁴Mo ta lasolasopeni e sou ixolu no anu alauna noxou ne ane nenge ta mitema e Anu mu'avalinge. No anu mata noxi'a ta Iutaiasi uasi, ia noxi'a ane'i ane Iutaia uasi kalumo. ²⁵Aloxo Anu mulemolu no anu lavuku noxou Osea muvikala aloxo 'o.

"Ta mitema e tei la eni amoxo'a lexe ta mitema noxilo uasi ne, eni amoxo'a lexe ta mitema noxilo.

Mo ane'i ane eni talelixa'a uasi ne, ili'i la eni talelixa'a.

²⁶Mo no xalee lia e eni evikalane'i lexe, 'ngingi ta mitema noxilo uasi' ne,

no anu xalee lia vilesisi ane ne, la eni avikalane'i lexe, ngingi Lataua e umauli utotomu mo xaviinu misevile ta 'olu."

²⁷Mo Aisaia muxavutala noxi'a ta Isilaeli la muvikala aloxo 'o,

^w 9:20 Ais 29:16; 45:9   ^x 9:21 Iel 18:6   ^y 9:25 Ose 2:23   ^z 9:26 Ose 1:10   ^a 9:27-28 Ais 10:22-23

- “Manina lexe ta Isilaeli ixali tavu'alo loxo io'i no tasi'i,
ia tata'eisi ane Tila upamauline'i.
- 28 Xo Tila mutilovosi'a ta mitema no lia 'o mukalu,
la sou Anu umomomo sou uvovoxo uasi,
upasipaanu voxo ne une'e ataxusi sou utulusi'a ta mitema no lia 'o
ukalusi no anu vaivaikala.”
- 29^bMimii ne uxali aloxo Aisaia mulemolu tei. Anu muvikala aloxo 'o,
“Lexe Tila xaviinu musuku usalasi'a ta xaixasinge se'i ixolu tei uasi,
la nenge takalu kalumo loxo ta Sodomu ilo'a ta Xomola.”

Ta Isilaeli Imuxaxu Tane'i Uasi

30 La sou nenge tavikala a loxovaa? Nenge tavikala lexe ane'i ane Iutaia uasi ne i'oxonu xaixai vile sou ixali ta mitema ilapu uasi, ia ane'i mixali ta mitema milapu no iou xo ane'i mimuxaxu tane'i noxou. ³¹Ia ta Isilaeli e xavixavine'i sou imulimulinu lapuloto sou lexe ixali ta mitema ilapu ne ixali ta mitema ilapu no iou Lataua uasi. ³²“Tava'u loxovaa la sou ane'i ixali ta mitema ilapu ua ne? Xo ane'i imuxaxu tane'i uasi. Ane'i mikalavo lexe no anu xaixaisi, la ane'i ixali ta mitema ilapu no iou Lataua. Ane'i mitulaki la milapu no anu kulu sou itulaki no anu. ³³⁴Aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua, muvikala aloxo 'o,

“Ngalomu, Eni emuxaxu kulu vile a muai no laxa'ilu ne Ielusalemu,
sou u'oxone'i ta mitema itulakisou la ilapau.

la ane'i ane imuxaxu tane'i no anu la imomomo sou iulu'a uasi.”

10 ¹Ta vivilo, eni masaxa noxilo tatila lexe Lataua upamauline'i ta Isilaeli, la utotomu ne eni akilaka noxou Lataua sou mii nesi. ²Xo eni elavusi'a manina, la avikala lamana aloxo 'o, ane'i masaxa noxi'a tatila sou imulinu masaxa noxou Lataua, ia ilamana laixe no anu masaxa noxou Lataua uasi. ³Xo ane'i ilavusou mo itongonu 'ilixu ma'ia e Lataua umulinu la sou umoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu ne uasi, la me'a i'oxe i'oxonu no anu xavine'isi sou ixali ta mitema milapu. Mo italo xolixa'a noxou Latauasi mo imulinu masaxa noxou la sou Anu molu umoxo'a lexe ane'i ta mitema milapu uasi. ⁴Xo nenge telavusou lexe Kalisito mune'e la mukalusou 'ilixu sou imulimulinu lapuloto ne, mo sou ane'i imuxaxu tane'i noxou la ane'i latala ne ixali ta mitema milapu no iou Lataua.

⁵“Xo Mosesi mukaukavunu vaivaikala sou 'ilixu ma'ia ane ta mitema imulinu la sou Lataua umoxo'a lexe ane'i ta mitema milapu. La anu muvikala aloxo 'o, “Ite ma e umulimulinu 'ili'ilixu sou lapuloto 'o laixe ukalusi, la anu umauli.” ⁶Ia ta mitema ane mixali ta mitema milapu xo

^b 9:29 Ais 1:9   ^c 9:32 Ais 8:14   ^d 9:33 Ais 28:16; 1Pi 2:6   ^e 10:5 Liv 18:5   ^f 10:6-9 Lap 30:12-14

ane'i mimuxaxu tane'i noxou Lataua ne milavusou vaikala e muai aloxo ne, "Mamu sou tangengi uvikala lexe, 'ena'ei mumomomo sou ulai teitexi no opo loxotolo?" (Vaikala ane loxo ne, anu loxo ngingi ngemasaxa lexe ngalivunoxu Kalisito ulu'e.) ⁷Mo mamu sou ngavikala lexe "Ena'ei umomomo sou ulai no lia no aso iou?" (Vaikala ane loxo ne, anu loxo ngingi ngemasaxa lexe ngatulusou Kalisito utulu no anu soli la ane.) ⁸Ia laaxu vaikala ne maninasou aloxo 'o, "Vaikala ne a muxolu 'alai no paumenge ne, mo muxolu no anangenge xe anu muxolu no tangengi." Anu vaikala ne, ane vaikala sou lexe ngingi ngamuxaxu tangengi ne ane ngingi ngalolomusou nexi taalomengixu utotomu o. ⁹Lexe nini navikala lamana no anaxene no ie'i ta mitema lexe, "Iesu anu Tila." Xe namuxaxu taneni lexe Lataua mutulusou no lulu, la Lataua upamaulineni. ¹⁰Xo nenge temuxaxu tanenge noxou la sou Lataua umoxo'inge lexe nenge ta mitema telapu, xe no anangenge tapala'alixu lexe nenge temuxaxu tanenge noxou la sou Lataua upamaulinenge. ¹¹⁸Aloxo vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo 'o, "Ta mitema e mimuxaxu tane'i noxou, la imomomo sou iulua uasi." ¹²^hLa sou ta Iutaia ilo'a ane'i ane ta Iutaia uasi ne ane'i mixali vilesisi mo Anu muxali Tila noxi'a ane'i mukalusi mo Anu ualusi'a ane'i ane ilavusou i'ava sou su'uli ulai noxou. ¹³^lLa sou, "Ta mitema ukalusi e ilavusou ilinga sou su'uli no ualasu Tila, la Anu upamauline'i."

¹⁴Ia lexe ane'i imuxaxu tane'i noxou uasi, la sou ane'i ilinga sou su'uli a loxovaa? Mo lexe ilomusou a'alosou uasi, la sou imuxaxu tane'i noxou a loxovaa? Mo lexe itema vile uaaloi'a uasi, la sou ane'i ilomusou a'alo ne a loxovaa? ¹⁵^jMo lexe ipalusi'a ta mitema sou ilai ia'alo uasi, la sou nexi taa'alo a loxovaa? Aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo 'o. "Anu laixe manina noxi'a ta mitema e sou ine'e ia'aloxu a'alo laixe noxinge."

¹⁶^kIa ta Isilaeli tavu'alo i'osasu a'alo laixe ne uasi. Aloxo Aisaia mulemolu tei aloxo 'o, "Tila, 'ena'ei umuxaxu tanu no anu vaikala e nexi tea'aloxu ne?" ¹⁷La sou nenge telavusou lexe nenge talomusou vaikala noxou Lataua, la sou nenge tamuxaxu tanenge. Nenge talomusou a'alo ne, anu molu noxou Kalisito. ¹⁸^lIa eni atali'i aloxo, loxovaa ane'i ta Iutaia ilomusou a'alo ne uasi? Uasi, ane'i milomusou ne. Nenge telavusou lexe,

"Ta mitema no xalexalee tuatuala no lia 'o mukalusi ne
milomusou xoline'i ne,
mo ta mitema mukalusi no lia 'o milomusou a'alo laixe ne."

⁸ 10:11 Ais 28:16   ^h 10:12 Apo 15:9   ⁱ 10:13 Ioe 2:32   ^j 10:15 Ais 52:7   ^k 10:16 Ais 53:1
^l 10:18 Lex 19:4

19^mEni atali'i la aloxo 'o, loxovaa ta Isilaeli ilavusou vaikala ne laaxu uasi? Ngingi ngexavutalanu vaikala noxou Mosesi? Anu muvikala aloxo 'o.

“Eni ano'a ta mitema no xaleenu tuala vile e ualasi'a uasi xe mixolu mixovulaulausi, mo no anu 'ilixu e eni a'oxonu ne, la u'oxonu opongengi masuai'a xe la'iangenge mo ngaisu.”

20ⁿMo Aisaia muvikala pekia'u kalumo aloxo 'o,

“Ta mitema ane ikakamulileli uasi, a ane'i mixalisilo ne. Eni epala'alixu lamana noxi'a ane'i ane itali'itali'isilo uasi.”

21^oIa Lataua muxavutalane'i ta Isilaeli, la muvikala no anaxu Aisaia aloxo 'o.

“No voxovoxo utotomu ne eni atolosou avolo mo axomaie'i ta mitema e ilomuxu vaikala noxilo uasi, xe ilomu sou ixiu maulixa'a uasi ne, lexe ine'e noxilo.”

Lataua Mualaunasi'a ta Isilaeli Mose'isi

11 1^pToxe, eni atali'i la aloxo 'o, loxovaa Lataua muxiunu tumalou noxi'a ta mitema noxou io? Mii vile aloxo ne uasisi manina! Eni amitema vile sie Isilaeli kalumo ano 'o, mo eni vile noxi'a Avalaamu ta xaixasou ano 'o, mo eni amitema vile no anu mata noxou Beniamini ano 'o. 2^lLataua uxiunu tumaloui'a ta mitema noxou e Anu musosovosi'a tei lexe anu ta na'u uasi. Loxovaa, ngaxavutalanu a'alosou Eliasi muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua uasi? Anu muvikala pekia'u mulai noxou Lataua la mua'aloxu 'ilixone'i ta Isilaeli aloxo 'o. 3^q “Tila, ane'i mive'ava'a ta mitema sou palomatana noxine misoisoli mukalu, mo mimamulunou valoalo sou i'elaxu mimii ulai noxine mukalu, ia enisisi a axoxolu 'o, mo ane'i i'oxo lexe ivelo asoli kalumo.” 4^rLa Lataua mukolinu a loxovaa? Anu mukolinu aloxo 'o, “Eni tana'axeni mo tasosovosi'a ta mitema ta mulu itiitisi'a muxali loxo 7,000 a ixoxolu. Ane'i ta mitema e ilavusou ixola'u tava'a mo itangatulu no talaxu lataua kalakalavoi Baalu, mo ilotu noxou uasi.” 5^sLa sou anu aloxo vaimomo 'o kalumo, ta mitema xulumuxa'a sevilesi a Lataua mualaunasi'a la musosovosi'a lexe anu ta na'u. 6^tIa no anu alauna noxousi la sou Anu musosovosi'a lexe anu ta na'u. Anu uxavutala no anu xaixai laixe noxi'a e ane'i mi'oxonu ne la sou musosovosi'a uasi. Lexe ane'i mi'oxonu xaixai laixe la sou Anu musosovosi'a ne, la alauna ne anu alauna uasi.

7^uLa sou nenge tavikala a loxovaa? Mii e ta Isilaeli xavixavine'i sou lexe ino'u ne, ane ino'u uasi, ia ane'i xulumuxa'a sevilesi e Lataua musosovosi'asi ne ane mino'u. Mo ane'i mose'i ne mitatusou tane'i

^m 10:19 Lap 32:21   ⁿ 10:20 Ais 65:1   ^o 10:21 Ais 65:2   ^p 11:1 1Sa 12:22; Lex 94:14; Pil 3:5   ^q 11:3 1Ta 19:10, 14   ^r 11:4 1Ta 19:18   ^s 11:6 Xal 3:18

mukalu ne. ⁸ Aloxo vaikala vile mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvicala aloxo 'o,

“Lataua mu'oxone'i mixolu loxo itema e muai muva'amiminu.

Mo mu'oxonu ie'i seleveenu, la imalei la uasi xe mu'oxonu sangali'a mutomu,

la ilomu la uasi, la muxolu aloxo ne mune'e muxali vaimomo 'o.”

⁹ Mo Deviti kalumo muvicala no anu mii ne aloxo 'o.

“Eni amasaxa lexe, no mine ipita no anu lavilelu vile toxoxa'a mo i'au'ausou,

la lavilelu ne uxali loxo mii sou u'oxonu masuane'isi,

mo uxali loxo uoi sou i'amo no anu,

mo loxo lulu sou ipatolo no anu xe uxali loxo mii sou u'oxone'i itulaki no anu,

la ulosi'a tu'utu'umaxusi.

¹⁰ Mo ie'i seleveenu la imalei la uasi,

xe na'oxonu xine'i ukilikalu la ulanga uxoxolu utotomu aloxo ne.”

Lataua Mulivulixa'a ta Mitema E ta Isilaeli Uasi

¹¹ Toxe, eni emasaxa lexe atali'i la aloxo 'o, no mine ta Isilaeli milapau ne, la loxovaa ane'i imomomo sou itulu la uasi, mo isu'a avile io? Mii vile aloxo ne uasisi manina. Xo ane'i mixiunu tumali'a noxou Lataua, la sou Anu mulivulixa'a ane'i ane ta Iutaia uasi la mu'oxone'i ta Isilaeli opone'i masuai'a xe miisu. ¹² No mine ta Isilaeli mixiunu tumali'a noxou Lataua la Anu musu'uline'i ta mitema no xalee lialia mukalusi 'o laixe manina. Mo no mine ta Isilaeli imulinu Lataua uasi, la Anu mu'oxo laixe manina noxi'a ane'i ane ta Iutaia uasi. Ia lexe ta Isilaeli ilivu une'e noxou Lataua, la Anu usu'uline'i ta mitema latala ukalusi lailaixe manina.

¹³ La sou vaivaikala noxilo 'o ne ulai noxinge ngingi ta mitema ane ta Iutaia uasi aloxo 'o. Lataua mupalusilo sou alai axaxai noxinge, la mu'oxoleli e'osa manina sou alai axaxai ne, ¹⁴ La eni emolo talele lexe male eni a'oxonu aloxo ne, la sou tatema tualasilo imaisou mii ma'ia e Lataua u'oxonu noxinge ne xe iisu la sou ine'e. No anu 'ilixu aloxo ne, la sou eni amomomo sou alivulixa'a mose'i noxi'a. ¹⁵ Ia Lataua umasaxai'a ta Isilaeli la uasi, la Anu muxalixu opo vilesisi muxolu no taine'i ilo'a ta mitema no lia 'o sou ilo'a mixolu. Ia lexe Anu uno'a ta Isilaeli ilivu ine'e noxou, la anu uxali a loxovaa? Anu ulivulixa'a la anu loxo ta mitema ane misoisoli ne, itulu ino'u mauli. ¹⁶ No mine lexe uiti unene'a xe lingamo la ane'i ino'u mose'i sou i'oxonu veleti no anu, ia lexe ane'i i'oxonu veleti no anu xe ino'u vile ilosou Lataua loxo mii sou ilosou, la anu loxo veleti ukalusi ne anu muxali loxo mii sou ilosou Lataua ukalusi.

¹ 11:8 Lap 29:4; Ais 29:10   ² 11:9-10 Lex 69:22-23   ³ 11:11 Apo 13:46

Mo lexe ovu uli'u ne anu noxou Lataua la avoavolu kalumo ne anu noxou Lataua. ¹⁷W Ta Isilaeli ne aloxo ovu olivu e muleme lailaixe ne, ia Lataua mulixisou avoavolu mose'i la muxexeenu musu'a. Ia ngingi ta mitema va'axu mo ne aloxo olivu vova e muleme no siasila, ia Lataua muno'inge ngene'e, la muteinongenge vaxa no anu ovu laixe ne ainu, sou ngeno'u tanixu ane anu muxexeenu 'ole. La vaimomo 'o ngingi ngexolu laixe mo ngeno'u 'ani laixe molu no anu ovu uli'u ne. ¹⁸La sou ngingi ane ta Iutaia uasi ngaxavutala lexe ngingi ngelaixe mo ngeuliuli no anu ovu avoavolu maninasou ne uasi. Lexe xavutala aloxo ne muxolu noxinge, la anu laixe lexe ngaxavutala tei aloxo 'o. Ngingi ovu avoavolu ne ngano'u la'ilali la sou ngasu'ulinu ovu uliuli'u uasi. Ovu uliuli'usi ane anu uno'u la'ilali la sou usu'ulinu avoavolu ne. ¹⁹Ngingi ngavikala lexe, "Lataua muxatelesou ovu avoavolu ne muxexee la sou Anu muno'inge la mulai muteinonengi vaxa sou ngano'u tanixu." ²⁰Anu manina, Lataua mu'oxonu aloxo ne. Ia Anu muxexene'i ne, xo tava'u aloxo 'o, ane'i imuxaxu tane'i uasi, ia ngingisi ngemuxaxu tangengi la sou ngexolu laixe loxo Lataua ta 'olu ne. Ia ngatoongenge no anu mamu, ia anu laixe lexe ngingi ngamama'u kalumo. ²¹Ia ngaxavutala kalumo aloxo 'o, xo loxo tei la Lataua iou uvaxau ovu avoavolu e muxolu tei ne uasi, la sou Anu u'oxonu iouvilesisi noxinge kalumo aloxo ne.

²²x La sou ngaxavutala laixe, xo Lataua e xaviinu musuku ne ulavusou u'oxonu 'ilixo laixe noxinge xe u'oxo masuanenge kalumo. Anu u'oxo masuane'i ane'i ane imulinu 'ilixo noxou uasi, ia Anu u'oxonu 'ilixo laixe noxinge lexe ngingi ngaxolu pekia'inge sou ngamulimulinu 'ili'ilixo noxou. Ia lexe uasi la Anu upeesinge ngaxexee kalumo. ²³Mo lexe ane'i ta Iutaia ane Anu mupepeesi'a tei ne lexe imuxaxu tane'i la, la sou Anu uno'a ine'e la uteinox'a'a ilivu no anu ovu ainu ne kalumo la. Xo Lataua anusisi Anu molusi umomomo sou uteinox'a'a ilivu no tanixa'a la. ²⁴Xo ngingi ta Iutaia uasi ne ngelavusou manina lexe ngingi tei ne, ngingi ovu olivu e mutulu no siasila avoavolu ane, ia Lataua mupeesinge la muno'inge ngene'e sou muteinongenge muvaxa no anu ovu olivu e laixe ne. Anu aingengi manina ane ne uasi. La sou anu mii vile pekia'u uasi, anu se'isisi noxou Latauasi sou uno'u ovu avoavolu e mupepeesou muxexeenu tei ne ka uteiteinoxu ulivulivulixa'a no tanitanixa'a la.

Lataua Muxavutala sou Upamauline'i ta Isilaeli Ukalusi

²⁵Ioxe ta vivilo, eni emasaxa lexe alamananixu vaikala talume vile, mo ngingi ngalamana no anu aloxo 'o, mamu sou ngaitingengi lexe ngingi ta mitema sou lavulavu ane. Vaikala talume ne aloxo 'o, opone'i mo xavutalai'a ta Isilaeli xalee vile ne mutatu mukalu. Xavutalai'a ne utatu

---

^w 11:17 Ep 2:11-19   ^x 11:22 Ioa 15:2, 4

uxoxolu aloxo ne ulai utalo no mine itiitisi'a ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi ne umomomo no anu itiiti e Lataua musosovosou sou ixali ta mitema noxou. ²⁶La sou Anu ulivulixa'a ta Isilaeli ukalusi, aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna noxou Lataua teinu muvikala aloxo 'o,

“Itema sou pamauli molu ne Ielusalemu la une'e,
la sou Anu usu'uline'i ta mitema e Iakovo muxalixa'a ne,
la sou Anu uxiune'i no anu 'ili'ilixo masumasua noxi'a.

²⁷Mo no anu voxo ane ne, la Eni asakiinu vaikala noxilo,
nexi noxi'a taxali no anu opo vilesisi uxolu no tainexi
no mine Eni axexeenu susu noxi'a ukalusi.”

²⁸Xo ta Isilaeli mixiunu tumali'a no anu a'alo laixe ne la mixali tauluau Lataua, mo no anu 'ilixo nesi la sou Anu musu'ulingengi ane'i ane ta Iutaia uasi sou ngexali ta mitema noxou Lataua. Ia tei manina la Lataua musosovosi'a sou ixali ta mitema noxou muisalili, mo Anu tanuxa'asio. Anu u'oxonu aloxo ne noxi'a xo muxavutalane'i ta tamutu'u ovuxa'a tatei. ²⁹Aloxo ne, la sou Anu mumaxau lexe, no mine Lataua usosovosi'a ta mitema xe ualusi'a, la umomomo sou uxiunu xavutalau la uasi. ³⁰Xo ngingi ta Iutaia uasi ne tei la ngalumuxu vaikala noxou Lataua uasi, mo vaimomo 'o, la ta Isilaeli ilolomu la uasi kalumo, la sou no anu 'ilixo nesi la Lataua mualaunasinge. ³¹Ngingi ngalolomu uasi tei, ia Lataua mualaunasinge anu iouvilesisi aloxo ne, vaimomo 'o ta Isilaeli ilomuxu vaikala noxou Lataua la uasi, ia xo Anu mualaunasinge la Anu ualaunasi'a kalumo aloxo ngingi ne. ³²Xo Lataua iou muvaxau 'ilixo sou lolomu uasi ne musakisakine'i ta mitema mukalusi, xo Anu umasaxa lexe umaxa'u tanutanuxu noxou ne uxali lamana noxi'a ta mitema ukalusi.

Nenge Ta'itinu Lataua Ualasou

³³^aAe, ngamaisou Lataua ne lailaixe mo iouvilemo manina, 'ili'ilixo lailaixe mo xavutala lailaixe mo lavulavu lailaixesi mu'ana'ana noxou manina, mo mulu'elai musuku. Nenge ta mitema tamomomo sou talavusou laaxu xavutala noxou ne ukalusi uasi, mo tamomomo sou tamulinu vote'i noxou ne ukalusi uasi. ³⁴^bXo vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo 'o,

“Ena'ei mulavusou xavutala noxou Tila?
Mo 'ena'ei umomomo sou upelapela'u?”

³⁵^c “Mo 'ena'ei mulosou Lataua ma'ia tei,
la sou Anu mukolinu la mulosou lakolisou mune'e noxou?
Uasi! Evile uasi.”

^y 11:26 Ais 59:20-21   ^z 11:27 Iel 31:33-34   ^a 11:33 Ais 55:8-9   ^b 11:34 Ais 40:13; 1Ko 2:16   ^c 11:35 Iop 41:11

³⁶ ^dXo Lataua anu mukoinu mimii latala mukalusi mo Anu tava'u mimii latala mukalusi, mo mimii latala ne, Anu na'u mukalusi. La sou nenge ta'itinu ualasou utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

**Nenge Maasi Talosou Lataua Maulinenge
Ukalusi Ulai Noxou loxo Anu Mii Na'u**

12 ¹ ^eLa sou ta vivilo, eni axavutala xo Lataua mualaunasinge lailaixe manina, la sou eni avikalangengi pekia'u aloxo 'o. Laixe lexe ngingi ngalosou Lataua vasimenge ukalusi loxo Anu mii na'u uisalili. Mo no mine ngingi ngaxoxolu o la ngingi ngaxali loxo Anu ta na'u uisalili, mo nga'oxonu 'ili'ilixo lailaixesi e Anu umasaxau. Ngingi nga'oxonu aloxo ne, loxo anu 'ilixo sou lalotu maninasou ulai noxou no anu ulengengi. ² Mo mamu sou ngamulinu 'ili'ilixo masumasua noxi'a ta mitema no lialia 'o. Ia nga'italongengi ulai noxou Latauasi mo Anu molu uxiunu xavutalamengi uxali alavua, mo 'ilixomengi uxali alavua kalumo. La sou ngingi ngamomomo sou ngalavu laixe no anu masaxa noxou Lataua. La ngingi ngalvusou 'ilixo laixe, mo 'ili'ilixo e Lataua umasaxau, mo 'ilixo e mumomomo laixe manina.

³ ^fXo Lataua mualaunasilo la mulosilo xaixai noxou sou axaxaisou, la sou eni amasaxa lexe avikalangengi vilevilesi lamana aloxo 'o. Mamu sou ngingi ngaxavutala lexe ngingisi lavulavumengi mo 'ili'ilixo noxingesi anu laixe mua'alixa'a ane'i mose'i. Uasi. Ia anu laixe lexe ngingi ngaxolu se'isisi mo tangengi umulimulinu 'ili'ilixomengi mo ngaxavutala laixe umomomo no anu sosovo sou muxamuxaxu tangengi e Lataua mulosinge. ⁴ ^gNenge telavusou lexe nenge vilevilesi ne vasimenge vilesisi, ia mineminenge tavu'alo mupita la sou anu muxalixu vasimenge ne ia mineminenge vilevilesi xaixaiou iouvilemo. ⁵ Anu iouvilesisi aloxo nenge ta mitema tavu'alo, ia noxou Kalisito, la nenge texali vilesisi. Mo nenge texali tangatanganenge mo tasu'usu'ulinenge ngatongato'o. ⁶ ^hNo anu alauna noxou Lataua mu'oxonu mune'e noxinge, la Anu mulosinge vilevilesi lavulavu sou xaixai iouvilesisi uasi, loxo mii lailaixe Anu mulosinge vitanisi. Lexe Anu mulosou itema vile lavulavu sou upalomatanane'i ta mitema, la anu u'oxonu mo uvivikala, umomomo no anu sosovo sou muxamuxaxu tanu noxou. ⁷ Mo lexe itema vile Anu mulosou lavulavu sou usu'uline'i ta mitema, la anu laixe lexe anu u'oxonu maninasou mo usu'uline'i ta mitema laixe, mo lexe vile Anu mulosou lavulavu sou uxaxai loxo tisa sou ulosiexa'a ta mitema no anu vaikalau Lataua, la anu laixe sou anu u'oxonu maninasou xaixai loxo anu tisa. ⁸ Mo lexe itema vile muno'u lavulavu sou upeletoto mo mamaatola, la anu

^d 11:36 1Ko 8:6   ^e 12:1 Rom 6:11, 13; 1Pi 2:5   ^f 12:3 1Ko 12:11; Ep 4:7; Pil 2:3

^g 12:4-5 1Ko 12:12, 27   ^h 12:6-8 1Ko 12:4-11; 1Pi 4:10-11

laixe lexe anu u'oxonu maninasou sou umamaatolane'i ta mitema. Mo lexe vile uno'u lavulavu sou usu'uline'i ta mitema e pa'usi'a no anu mimii mose'i, la anu laixe lexe anu u'oxonu aloxo ne, mo ulosi'a mimii ukalusi. Mo lexe vile uno'u lavulavu sou uulaxune'i ta mitema, la anu laixe lexe anu u'oxonu xaixai noxou sou usaxila'a ta mitema laixe. Mo lexe itema vile ulavusou tanuxa'a ta mitema, la anu u'oxonu ilou 'osa'ilasi.

Nenge Tamasaxai'a ta Menexinge Mo Tanengexa'a

⁹No mine tangengixa'a ta menexinge, la anu laixe lexe ngingi tanengengixa'a maninasou, ia ngakalakalavoi uasi. Nga'umolu 'ilixo masumasua ia ngetetelisu 'ilixo laixe. ¹⁰ⁱAnu laixe lexe ngingi ngamasaxai'a ta menexinge maninasou no tangengi loxo ta vinging maninasou. Mo anu laixe lexe ngingi utotomu ne nga'itinu ta menexinge ualasi'asi, ia ngingi uasi. ¹¹Ngingi xavingengi mo ngaxaxai utotomu, ia ngatotosa uasi, la sou Uleenu Tavuna uavutilingenge no anu masaxa sou nga'oxonu xaixai noxou Tila. ¹²^jMo ngingi ngaxolu ngaloloopalasi la ngingi nga'osa, lexe tu'umaxu uxali noxinge, la ngatulu pekia'inge mo ngakilaka utotomu. ¹³^kLexe ta mitema noxou Lataua mose'i i'a mimii xe xa'a 'ani uasi, la ngingi ngasu'uline'i. Mo lexe taasila ine'e noxinge, la ngasaxila'a laixe. ¹⁴^lMo lexe ta mitema i'oxonu masuangengi, la ngakilakasi'a sou Lataua usu'uline'i, ia ngakilakaxa'a sou Lataua u'oxo masuaneni mamu. ¹⁵No mine ta mitema i'osa, la ngalai mo ngongi'a nga'osa, xe itama la ngalai mo ngongi'a ngatama. ¹⁶^mMo nga'oxonu opongengi iouvilesisi aloxo ne noxi'a ta mitema ukalusi, mo nga'itingengi mamu, ia utotomu ne nga'osa sou ngalai ngongi'a ta mitema e ilavusou i'oxonu tilasi'a uasi ne ngaxolu ngapita. Mo nga'itingengi lexe ngingisi ngelavusou mimii latala mukalusi mamu.

¹⁷ⁿLexe ta mitema i'oxonu masua noxinge la ngakolinu no anu masua mamu. Ngalaxa'ingengi laixe mo sou nga'oxonu 'ilixo laixesi no ie'i ta mitema. ¹⁸Mo anu laixe lexe ngingi ngatovonu sou ngakamuli votevote'i mose'i sou ngaxalixu xoluxolu se'isisi no taingengi, ia 'oto'oto ilou lavilavi uxolu no taingengi mamu. ¹⁹^oTa menexilo e eni emasaxainge musuku, lexe i'oxonu masuangengi, la la'iangenge mo ngakolinu mamu, ia ngalosou Lataua taiinu sou Anu molu ukolinu no anu la'ia noxou. Aloxo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua, muvikala aloxo 'o. "Ilixo sou lakoli ne, Eni xaixai noxilo ane, Eni melo akolinu 'ilixo noxi'a ne, mo sou a'oxonu masuane'i manina."
²⁰^pAloxo ne la sou, "Lexe itema mu'oxonu masua noxinge ne usolixu, la

ⁱ 12:10 1Pi 1:22   ^j 12:12 1Te 5:16-18   ^k 12:13 Eva 13:2   ^l 12:14 Mat 5:44; 1Ko 4:12

^m 12:16 Xav 3:7   ⁿ 12:17 1Te 5:15   ^o 12:19 Lap 32:35; Mat 5:39   ^p 12:20 Xav 25:21-22; Mat 5:44

nga'a'anu, xe usoliu lexa la ngaienu. No mine ngingi nga'oxonu aloxo ne, la ngapamaelanu manina.” ²¹ Mamu sou iengi uvaxau 'ilixu masua utaloxolingene, ia ngingi ngataloxolixu no anu 'ilixu laixe noxinge.

Ngingi Ngaxolu no Laxa'a ta Tatilasinge no Tuala

13 ¹ Ngingi latala ne ngaxolu no laxa'a ta tatilasinge. Xo nenge telavusou lexe ta tatilasinge e mixolu sou isaxila'inge no lia 'o ixali vitanisi uasi, Lataua molu mumulaxa'a mo mulosi'a xavi sou isaxila'inge. ² Aloxo ne la sou ta mitema e ilomuxa'a ta tatilasi'a uasi, la anu loxo ane'i ilomuxa'a ta mitema e anu Lataua molu mumulaxa'a uasi. Ta mitema ane i'oxonu 'ilixu aloxo ne, la ino'u lakolisou ne masua sou 'ilixu e ane'i mi'oxonu ne. ³ Ta tatila e mixolu sou isaxila'inge ne sou ta mitema ane i'oxonu 'ili'ilixu laixe i'ume'a uasi, ane'i mixolu ne sou ane'i ane i'oxonu 'ili'ilixu masumasua i'ume'a la ixolu se'isisi. La sou lexe nini namasaxa lexe naxolu laixesi mo na'ume uasi, la nini na'oxonu 'ilixu lailaixesi, la sou anu u'osazine mo u'itinu ualazine. ⁴ Xo tatilasinge ne anu itema sou xaixai noxou Lataua ane, sou usu'ulineni la xoluxoluxene uxali laixe. Ia lexe nini na'oxonu 'ilixu masua la sou nini na'ume, xo nini nelavusou lexe laviso e anu utetelisou ne, utetelisou vitanisi uasi. Anu itema sou xaixai noxou Lataua, sou ukolinu la ulosi'a ta mitema ane ilavusou i'oxonu 'ili'ilixu masumasua navunavu. ⁵ Aloxo ne la sou anu laixe sou nenge taxolu no laxa'a ta tatilasinge, mo ta'ume xo ane'i ilosinge navunavu, la sou nenge tamulinu vaivaikala noxi'asi uasi. Ia nenge ta'oxonu aloxo ne xo nenge telavusou manina lexe anu 'ilixu laixe sou nenge tamulinu aloxo ne.

⁶ Xo anu tava'u aloxo ne la sou nenge vilevilesi tasu'anu lamoli ne, xo ta tatilasinge ne ane'i ta mitema sou xaixai noxou Lataua, la sou utotomu ne i'oxonu xaixai sou isaxila'inge laixe. La sou nenge tasu'anu lamoli ne ulai sou usu'uline'i. ⁷ Mo lexe ivikalangengi sou naleanu lamoli ulai noxi'a sou mimii mose'i, la anu laixe lexe ngingi ngalosi'a. Mo lexe ivikalangengi sou ngasu'anu lamoli ulai noxi'a ta kisokisou sou tuala, la anu laixe sou ngingi ngasu'anu. Mo lexe ngaxolu no laaxu tila noxinge, la ngalomusou vaikalau mo ngamaxa'u 'ilixu laixe noxinge noxou, mo lexe vile uxolu kisinge, la laixe lexe ngingi ngatoxonu mo ngalomuxu, mo ngaxolu no laaxu, xe nga'itinu ualasonu.

Anu Laixe Lexe Nenge Tamasaxainge Ngatongato'o Manina Xo Voxo a 'Alai Mukalu

⁸ Lexe ngingi ngalingau mimii noxi'a ta menexinge, la ngakolinu uasi, uasi. Ngingi ngakolinu. Ia anu anesi 'ilixu sou ngamasaxainge

^q 13:1 Xav 8:15; Tit 3:1   ^r 13:3 1Pi 2:13-14   ^s 13:6-7 Mat 22:21   ^t 13:8 Mat 22:39-40; Iak 2:8

ngatongato'o manina. Xo itema e umasaxai'a ta menexu musuku la anu mumulinu lapuloto noxou Lataua laixe mo mumomomo sou. ⁹“Nenge telavusou lexe lapuloto noxou Lataua muvikananenge aloxo 'o, “Ngingi ane ngetaula'i, nga'oxonu 'ilixu sou vote'i mamu, mo ngavau itema usoli mamu, mo ngapakali mamu xe ngaisuxu ta menexinge mi'ami'a mamu.” Lapuloto ane ne ilou lapuloto mose'i e muxolu la ne anu mupita muxali no anu vaikala vilesisi aloxo 'o. “Anu laixe lexe nini namasaxai'a ta menexine laixe loxo nini nemasaxaine.” ¹⁰“Itema e umasaxau menexu vile manina la anu umomomo sou u'oxo masuanu uasi. Itema e u'oxonu aloxo ne sou umasaxai'a ta menexu lailaixe, la anu mumulinu 'ilixu sou lapuloto manina.

¹¹“Xo eni avikalangengi sou nga'oxonu 'ilixu ne xo ngingi ngelavusou voxo vaimomo e nenge texolu no anu 'o ne. Vaimomo 'o anu voxo sou nenge taai la uasi, anu voxo sou nenge tatulu xo anu voxo sou tu'tu'umaxu la nenge tatulu pekia'inge. Xo no mine nenge temuxaxu tanenge alavua noxou Kalisito, la nenge texolu temolomolo tanenge no anu voxo sou Lataua upamaulinenge, la sou voxo ne no paxa la uasi, anu a mune'e 'alai mukalu. ¹²“^xOlovoxu ne anu asou ukalu, mo anu asou lamana ukea. La sou anu laixe sou nenge tatautalonu 'ili'ilixu sou isivoxo ne mo uxolu, ia tano'u misomisou lamana mo tatelonu no vasimenge loxo tokolomo sou 'oto'oto. ¹³“Anu laixe lexe nenge tamuamua'i uisalili loxo itema umuamua'i no lamana. Ia tamuamua'i no anu 'ilixu sou lavilelu toxotoxoxa'a mo 'ilixu sou taixu lexa pekia'u mo 'ilixu sou vote'i mo tamulinu masaxa masua sou vasimenge mamu, mo talavilavinenge xe oponenge masumasuainge ngatongato'o mamu. ¹⁴“Ia laixe lexe ngingi ngano'u Tila Iesu Kalisito une'e uxolu no anu maulingenge. Mo ngaxavutala sou ngamulinu masaxa masua sou vasimenge la mamu.

Tatilovosou 'Ilixu Noxi'a ta Menexinge Mamu

14 ¹“Itema vile umuxaxu tanu ia loopala noxou ne pekia'u uao, la laixe sou ngano'u u'una no anu lalotu, ia ngatovonu sou nga'otoxu no anu vaivaikala sou mimii iouiou mo nga'oto'oto no ananenge uasi. ²“Itema vile mumuxaxu tanu manina, la sou no anu muxamuxaxu tanu noxou ne, la anu u'ou la'ilali iouiou ne ukalusi, ia itema vile ane umuxaxu tanu pekia'u uasi la anu u'ou kamakalasi. ³“Ia itema e ulavusou u'ou la'ilali iouiou ukalusi ne, laixe lexe upupuuiou menexu e u'ou la'ilali iouiou uasi ne mamu. Mo itema e ulavusou u'ou la'ilali ukalusi uasi ne, laixe lexe upupuuiou itema e ulavusou u'ou la'ilali ukalusi ne mamu, mo

^u 13:9 Mul 20:13-15, 17; Lap 5:17-19, 21   ^v 13:10 1Ko 13:4-7   ^w 13:11 Ep 5:14; 1Te 5:6-7   ^x 13:12 1Ioa 2:8   ^y 13:13 Luk 21:34; Ep 5:18   ^z 13:14 Ep 5:11   ^a 14:1 Rom 15:7
^b 14:2 Tav 9:3-4   ^c 14:3 Kol 2:16

uvavaaxu mamu. Xo itema ne Lataua muno'u mulivunoxu kalumo. ⁴ Nini 'ena'ei sou natilovosou 'ilixu noxou itema sou xaixai noxou itema vilemo ne? Lexe anu utulu pekia'u no anu xaixai noxou xe lexe ulapau no anu xaixai noxou, la anu mii noxou tilasou. Ia anu utulu pekia'u no anu xaixai noxou xo Tila anusi mumomomo sou u'oxonu utulu pekia'u.

⁵ No anu xavutala noxou itema vile, la anu u'oxo lexe voxo vile ne anu tila no anu voxo mose'i. Xe no anu xavutala noxou itema vile, la anu u'oxo lexe voxo tavu'alo ne anu iouvilesisi. Ia ta mitema vilevilesi ilavusou no nano no tane'i manina mu'oki lexe xavutala anevaa anu manina. ⁶ Lexe itema vile usovosou voxo vile loxo anu voxo tatila sou ulotu no anu, la anu u'oxonu aloxo ne sou uxavutalanu Tila sou uvikala laixe ulai noxou. Mo itema vile ulavusou u'ani la'ilali la anu u'ani ulai noxou Lataua. Mo itema e ulavusou u'ou la'ilali ukalusi uasi ne anu u'oxonu aloxo ne sou uxavutalanu Tila, la sou anu uata ne. Mo anu kalumo ulemolu laixe ulai noxou Lataua. ⁷ Nenge telavusou lexe no tainenge 'o ne itema vile maulixu ne anu molu usaxila'u uasi mo solixu, ne anu molu usoli no anu masaxa noxou uasi. ⁸ Lexe nenge taxolu tamaumauli la anu mii noxou Tila. Mo lexe nenge tasoli la anu mii noxou Tila kalumo. La sou lexe nenge taxoxolu ta maumauli mo lexe nenge tasoli kalumo ne, la anu mii noxou Tilasi.

⁹ Tava'u aloxo nesi, la sou Kalisito musoli xe mutulu kalumo, aloxo ne la sou uxali Tila noxi'a ane'i ane misoisoli xe ane'i ane imaumauli kalumo. ¹⁰ Ia nini 'ena'ei manina la sou nini namomomo sou natilovosou 'ili'ilixu vivine, xe natalotaloxolixu vivine 'o? Nenge telavusou lexe nenge latala ne ili'i la taxali tatulu no anu vaivaikala no iou Lataua. ¹¹ Xo kaukavu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo 'o.

“Eni Tila, eni axolu amauli utotomu, eni evikala manina.

Ta mitema tavu'alo no lia 'o ine'e noxilo la ixola'u tava'a sou ilotu noxilo,

la ivikala lamana lexe eni Lataua maninasou.”

¹² La sou nenge vilevilesi tatulu sou tapala'alixu 'ili'ilixu menge noxou Lataua.

¹³ Aloxo ne la sou anu laixe lexe nenge takalu no anu 'ilixu sou natilovosou 'ilixu noxi'a ta vivinge. Ia taxavutala laixe mo tatovo tamulinu xavutala vileli, mo sou tatovo sou ta'oxonu mii vile uxolu sou utaluxu vote'isi'a xe ta'oxonu uai sou itulakisou la u'oxone'i ilapau no anu susu mamu. ¹⁴ Tila Iesu mu'oxonu xavutala noxilo lamana, la eni elavusou manina lexe, la'ilali mii vile anu masua no iou Lataua uasi. Ia

^d 14:4 Mat 7:1; Iak 4:11-12   ^e 14:5 Xal 4:10-11   ^f 14:8 Xal 2:20   ^g 14:10 2Ko 5:10

^h 14:11 Ais 45:23; Pil 2:10-11   ⁱ 14:14 Apo 10:15; Tit 1:15

lexe itema vile uxavutala lexe mii vile anu masua no anu xavutalau, la anu laixe lexe anu mii ne uxolu masua avile. ^{15j}Mo lexe nini na'ou mii vile no iou vivine vile, ia anu vivine ne mulavusou lexe mii ne masua no iou Lataua, la nini na'oxonu masuanu opoonusi, ia tanenixu uasi Kalisito musoli la mulivunoxu vivine ne, la sou nini navila'isou opoonu no anu la'ilalixene ne mamu. ¹⁶Lexe ngingi ngexavutala lexe mimii se'i ne laixe, la ngasaxila'inge laixe, loxo 'o io no anu 'ilixomengisi la u'oxone'i ane'i mose'i la ivikala masua no anu mii ne. ¹⁷Xo saxisaxila'u noxou Lataua ne anu mii sou la'ilali xe mii sou lexa e taixeu 'o uasi. Ia 'ilixu maninasou sou saxisaxila'u noxou Lataua ne, ane 'ilixu mulapu, mo opo se'isisi, xe 'osa'ila e Uleenu Tavuna uxalixu no anu maulingenge. ¹⁸Xo itema e umulinu 'ilixu aloxo ne, mo u'oxonu xaixai noxou Kalisito, la Lataua umasaxau no anu 'ilixu noxou, mo ta mitema kalumo ivikalasou laixe.

^{19k}La sou anu laixe lexe nenge tatovonu xavinenge mo ta'oxonu 'ili'ilixu e umomomo sou uxalixu opo vilesisi no tainenge, mo 'ili'ilixu sou u'oxonu pekia'u loopala noxi'a ta menexinge la u'oxone'i ileme no anu uleene'i. ^{20l}Nini naxavutala no anu la'ilalisi la sou uvila'isou xaixai noxou Lataua uasi. La'ilali latala ne anu laixe sou 'ani'ani, ia lexe nini na'ou la'ilali vile e menexine vile uo'ou uasi xe u'oxonu ulapau, la nini ne'oxonu 'ilixu masua. ²¹Lexe nini na'ou mimii iouiou mo naixeu lexa pekia'u mo na'oxonu mimii mose'i la e anu umomomo sou u'oxonu vivine ulapau, la anu laixe lexe nini na'oxonu mamu. ²²Aloxo ne la sou lexe nini nemuxaxu taneni no anu mimii e nini na'oxo'oxonu ne a loxovaa, la anu mii noxinge ngongou Latauasi. Mo itema e uxavutala lexe mimii e sou 'ani'ani ne anu laixe mukalusi ia mii vile sou u'oxonu masuanu uasi, la anu u'osa manina. ²³Ia itema e u'ou mimii ne ia uxavutala tametamei no anu 'ilixu e anu mu'oxonu ne, la anu mu'oxo masuanu. Xo anu u'ani umulinu loopala noxou uasi, la sou mimii e nenge ta'oxonu umulinu loopala noxinge uasi, la nenge tesusu.

15 ¹Nenge ane loopala noxinge pekia'u la xaixai noxinge sou tasu'uline'i ane'i ane loopala noxi'a pekia'u uasi no anu tu'utu'umaxu noxi'a. Ia taxavutalanengesi sou tasu'usu'ulinengesi uasi. ^{2m}Ia anu laixe lexe nenge vilevilesi taxavutalane'i ta vivinge kalumo, sou tasu'uline'i sou i'oxonu 'ilixu laixe mo tasu'uline'i sou ta'oxonu loopala noxi'a utulu pekia'u. ³ⁿXo nenge telavusou lexe Kalisito kalumo mune'e la uxavutala sou usu'ulinusi uasi. Ia aloxo vaikala muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo 'o, "Ta mitema mivikalasine masumasua, la vaikala masumasua noxi'a ne misu'anu mutelo noxilo." ^{4o}Xo vaikala tavu'alo e mikaukavunu muai no nano no

^j 14:15 1Ko 8:11-13   ^k 14:19 Rom 12:18; 15:2   ^l 14:20 1Ko 8:13   ^m 15:2 1Ko 10:24, 33
ⁿ 15:3 Lex 69:9   ^o 15:4 2Ti 3:16

anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua tei ne, ane'i mikaukavunu sou talomusou la usu'ulinenge sou tano'u lavulavu no anu. Vaivaikala ne sou upelapela'inge mo u'oxonu tanenge pekia'u sou tamuxaxu tanenge noxou Latauasi.

⁵Eni akilakasinge lexe Lataua anusisi upelapela'inge mo Anu anusisi ulosinge xavi sou ngaxaxai ngapita mo opo vilesisi uxolu no taingengi, mo Anu usu'ulingengi sou ngamulinu 'ilixu noxou Kalisito Iesu. ⁶La sou ngingi ukalusi ne ngapita ngaxali no anu xavutala vilesisi, mo ngapitanu anangenge sou nga'itinu Lataua ualasou. Anu Lataua xe anu Tila noxinge Iesu Kalisito Momu.

⁷Mo ngasexelangenge ngatongato'o mo ngano'a ta mitema ine'e ngongi'a ngaxolu ngapita, aloxo Kalisito mu'oxonu noxinge tei, la musixelangenge sou muno'inge ngene'e ngexolu noxou. No anu 'ilixu ne la sou ngingi nga'itinu Lataua ualasou. ⁸Mo eni avikalangengi aloxo 'o, Kalisito muxali itema sou xaixai sou usu'uline'i ta Iutaia, Anu mu'oxonu aloxo ne, mo sou ulamana lexe vaikala noxou Lataua ne anu manina, mo no anu 'ilixu ne, la anu umomosou vaikala e Lataua musakiinu noxi'a ta xaixasi'a tatei. ⁹Anu aloxo ne, la sou ta mitema ane ta Iutaia uasi, la i'itinu Lataua ualasou no anu alauna noxou ne. Aloxo vaikala mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala aloxo 'o,

“Tava'u aloxo ne, la sou eni a'itinu ualasinge no taine'i ta mitema ane ta Iutaia uasi.

Mo alexe lexesou a'itinu ualasinge.”

¹⁰Mo vaikala vile la mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxou Lataua muvikala kalumo aloxo 'o,

“Ngingi ta mitema ane ngaxali no anu mata noxi'a ta Isilaeli uasi ne, ngingi ngongi'a ta mitema noxou Lataua nga'osa ukei.”

¹¹Mo muvikala vile la aloxo 'o,

“Ngingi ta mitema ane ta Iutaia uasi ne nga'itinu Tila ualasou, mo ta mitema latala ukalusi no lia 'o ilexe mo i'itinu ualasou.”

¹²Mo Aisaia kalumo muvikala aloxo 'o,

“Iesi xasou vile uxali ili'i la usaxila'a ta mitema latala no xalexalee tuatuala no lia 'o ukalusi.

Ta mitema ane ta Iutaia uasi ne mixolu sou imolomolo tane'i noxousi sou une'e la usu'uline'i.”

¹³Eni akilaka lexe Lataua e nenge taxolu taloloopala noxou sou ulosinge mii lailaixe ne, Anu molu u'ana'analingenge no anu 'osa'ila tatila xe opo se'isisi loxo ngingi ngemuxaxu tangengi noxou sou u'oxonu

¶ 15:7 Rom 14:1   ¶ 15:8 Mat 15:24   ¶ 15:9 Lex 18:49; Apo 3:25   * 15:10 Lap 32:43
 ' 15:11 Lex 117:1   ° 15:12 Ais 11:10; Pal 5:5

ne, mo no anu xavi Uleenu Tavuna la u'ana'analingenge la ngaxolu sou ngaloopalasi.

**Paulo Mulai Mua'aloxu A'alo Laixe Noxi'a ta
Mitema E Ilavusou Lataua Uasi**

¹⁴Ta vivilo, eni no anu xavutalaxeni, la eni elavusou manina lexe ngingi ngalavusou nga'oxonu 'ilixoxo laixe utotomu. Mo ngingi ngenoxu lavulavu no anu mimii iouiou mukalusi, la sou ngingi vilevilesi ne ngamomomo sou ngalosienxi ngatongato'o. ¹⁵Ia vaikala noxilo se'li e eni ekaukavunu 'o ne anu pekia'u seville, ia eni amama'u sou akaukavunu uasi. La eni emasaxa lexe alivunoxu xavutalamengi no anu mimii mose'li sou ngaxavutala no anu la. Xo Lataua mualauasiloxo. ¹⁶Ia musosovosilo sou exali itema sou xaixai noxoxo Kalisito Iesu sou alai a'aloxu a'alo laixe sou Kalisito Iesu noxi'a ta mitema ane ane'li ta Iutaia uasi. Mo no anu xaixai noxilo ne, la eni axaxai loxo ta mitema sou ielaxa'a ta sipsip, sou a'aloxu a'alo laixe noxoxo Lataua. Eni exali loxo ta mitema sou i'elaxa'a ta sipsip, mo emasaxa lexe ano'a ine'e sou alosou Lataua loxo anu mii na'u sou talosou la Anu u'osasi'a manina. Mo Uleenu Tavuna mu'oxone'li mixali Anu ta na'u muisalili.

¹⁷Nexi noxoxo Kalisito Iesu texaxai tepita la sou eni a'osaxo xaixai noxoxo Lataua sou a'oxonu. ¹⁸Eni maasi la avikalangengi no anu mii vile la uasi, ia emasaxa lexe a'alomengi no anu mii ma'ia Kalisito mu'oxonu mukalu no anu mauxoxo, sou eulaxune'li ta mitema ane'li ane ta Iutaia uasi mine'e sou mimulinu vaikala noxoxo Lataua. Anu musu'ulinu vaivaikala noxilo la mu'oxonu mimii mose'li lailaixe muxali no avolo. ¹⁹Mo no anu xavi no anu Uleenu Tavuna, la mulosilo xavi sou e'oxonu sosovo iouiou muxali. La esokou exaxai ne, ne Ielusalemu mo exixaoxao sou ea'aloxu a'alo laixe sou Kalisito mulai noxi'a ta mitema mukalusi no tuatuala no paxapaxa, la elai exali avile no xalee lia tila ne Ililikumu. ²⁰Eni no anu masaxa tatila noxilo aloxo 'o, eni amasaxa sou a'aloxu a'alo laixe sou Kalisito ulai noxi'a ta mitema ane milavusou mukalu uasi, ia a'aloi'a ane'li ane ilavusou uao. Xo eni amasaxa sou atulusou tani teitexi no anu kokovu itema vile mumulaxu tei uasi. ²¹Ia aloxo kaukavu vile mikaukavunu muai no nano no anu Lavuku Tavuna teinu noxoxo Lataua muvixala aloxo 'o,

“Ta mitema e ilomusou a'alosou tei uasisi manina ne ane'li
ilomusou,
la ane'li imaisou.
Xe ane'li ane ilomusou vaikala noxoxo uasi ne,
ilomusou la ilavusou.”

---

† 15:16 Rom 1:5; 11:13   * 15:20 2Ko 10:15-16   x 15:21 Ais 52:15

22^yXaixai nesi mu'au'ausilo no anu voxo tapiena la alai axali noxinge uasi.

Paulo Umasaxa Lexe Ulai Umais'i'a ta Romu

23 Ioxe aloxo eni elemolu tei lexe xaixai mu'au'ausilo la ane'e axali noxinge uasi. Ia vaimomo 'o xaixai no xalee ane 'o ne mukalu, la sou eni xavutalaxeni mutulu sou ane'e noxinge. Xo xavutalaxeni mutulu sou lexe ane amaisinge ne muxolu tatei mo mo mune'e muxali vaimomo 'o. 24 La sou lexe eni alai no xalee lia tila ne Sipeini la eni exavutala lexe apolo une'e loxo noxinge mo amaisinge tei o, ukalu la sou eni alai. Mo eni a'osa sou amaisinge mo taxolu tasexelanenge ngatongato'o xe nenge'a taxolu seville ukalu, la sou ngingi ngasu'ulileli sou alai ne Sipeini. 25^zIa vaimomo 'o eni alai ne Ielusalemu mo asu'uline'i ta mitema noxou Lataua ne tei o. 26^aXo ta mitema mose'i mixolu no taine'i ta mitema noxou Lataua no xalee lia tila ne Makedonia xe ne Akaia mipitanu su'uli se'i sou ulai usu'uline'i ne Ielusalemu. 27^bXo xavutala sou su'uli ne ane'i me'a mi'osa sou mi'oxonu, la sou no anu 'ilixu e ane'i mi'oxonu ne anu laixe, xo ane'i mii vile ta Iutaia mi'oxonu mulai noxi'a ia ikolinu uasi. Mii e ikolinu uasi ne aloxo 'o, ane'i ta mitema ane ane'i ta Iutaia uasi ne, vote'i sou su'uli sou uleene'i ne a noxi'a ta Iutaia ne. La sou anu laixe sou ane'i mikolinu sou misu'uline'i no anu mimmii sou vasimenge. 28 La sou eni alailixu su'uli 'o, mo lexe melo alai a'italonu noxi'a ukalu xe ili'i lexe eni alai ne Sipeini, la sou eni apolo une'e loxo noxinge mo amaisinge tei o, xe ukalu la sou eni alai. 29^cLa eni elavusou lexe eni ane'e noxinge, la alualu e noxou Kalisito muxolu noxilo 'o ne u'ana'ana noxinge manina.

30^dLa sou vaikala pekia'u noxilo ulai noxinge ngingi ta vivilo aloxo 'o, ngasu'ulileli mo nenge'a tapita sou takilaka pekia'u silo ulai noxou Lataua sou usu'ulileli. Xo nenge temuxaxu tanenge noxou Tila noxinge Iesu Kalisito mo Uleenu Tavuna muxalixu 'ilixu sou tanengexa'a ta menexinge muxolu no nano no oponenge. 31 Ngakilakasilo mo sou eni alai ne Ielusalemu, la ta mitema noxou Lataua ane mixolu ne i'osa sou ino'u su'uli ma'ia noxilo. Mo ngakilakasilo sou Lataua u'umeleli no avo'a ta Iutaia mose'i e ilavusou imuxaxu tane'i noxou Lataua uasi. 32 Mo lexe masaxa noxou Lataua, la eni a'osa manina no mine eni ane'e amaisinge, la nenge'a taxolu seville mo ama'ila mo ano'u xavi la. 33 Eni akilaka lexe opo se'isisi noxou Lataua uxolu noxinge latala ukalusi utotomu mo kaluxu uasi. Manina.

Paulo Musovanu Aso Laixe Mulai Noxi'a ta Mitema Tavu'alo

16 ¹Eni emasaxa lexe ngingi nga'oxonu laixe noxie vivinge Vipi. Ane sema ne utotomu la ixaxai sou isu'ulinu lalotu no nano no

^y 15:22 Rom 1:13   ^z 15:25-26 1Ko 16:1-4   ^a 15:26 Apo 24:17; 1Ko 16:1; 2Ko 8:1; 9:2, 12

^b 15:27 1Ko 9:11   ^c 15:29 Rom 1:11   ^d 15:30 2Ko 1:11; Kol 4:3; 2Te 3:1

tuala tila ne Senikilia. ²La sou lexe ane ilai ixali noxinge, la eni emasaxa lexe ngano'e ine'e ngongi'a ngaxolu loxo nenge nenge'a noxou Tila, mo ngasexelaxe no anu 'ilixoxo noxinge nenge ta mitema noxou Lataua. Mo lexe tu'umaxu vile noxie, la ngingi ngasu'uline, xo ane misu'usu'uline'i ta mitema tavu'alo mo misu'ulileli kalumo.

³Eni emasaxa lexe ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxie Pilisila xe mulue Akuila. Ane'i ta menexilo e nexi noxi'a texaxai tepita no anu xaixai noxou Kalisito Iesu. ⁴Ane'i ilou misu'ulileli laixe, xe ta mitema i'oxo lexe ive'axu su'uli ne, la ane'i ilou i'ume uasi. La sou eni amasaxa lexe alemolu laixe noxi'a ilou, ia enisisi uasi, ane'i ta temanu lalotu no tuatuala noxi'a ta mitema ane ane'i ta lutaia uasi ne, oponse'i kalumo aloxo ne. ⁵Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxi'a ta temanu lalotu e ilavusou ipita no tani noxi'a ilou kalumo. Mo ngasovanu aso laixe noxilo kalumo ulai noxou vivilo e Epainetusi e eni emasaxau musuku. Anu anusisi muxiunu mauxixu mo mumuxaxu tanu noxou Kalisito tei noxi'a ta mitema mukalusi no xalee lia tila ne Asia. ⁶Mo ngasovanu aso laixe tatila noxilo ulai noxie Malia kalumo. Xo ane mi'oxonu xaixai tatila manina sou misu'ulingengi. ⁷Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxi'a Anitolonikusi ilou Iuniasi kalumo. Ta tulaleli ta tamei ne nexi noxi'a tekei texolu no nano no taasou navunavu. Ane'i ilou ualaisi'a muuliuli noxi'a ta mitema sou xaixai noxou Lataua. Mo ane'i ilou mimuxaxu tane'i noxou Kalisito tei noxilo. ⁸Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou Amipiliatusi anu menexilo no anu 'ilixoxo noxou Kalisito. ⁹Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou Ulivanusi anu nenge menexinge no anu xaixai noxou Kalisito. Mo ngasovanu aso laixe noxilo kalumo ulai noxou Sitakisi anu menexilo eni emasaxau manina. ¹⁰Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou Apelisi kalumo. Anu itema vile e ta mitema ilemolu lexe anu itema sou umulimulinu Kalisito laixe. Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxi'a Alisitovulusi ilo'a ane'i ane ixoxolu no tani noxou. ¹¹Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou tulaleli Elotioni, mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxi'a ane'i ane ixoxolu no tani noxou Nasisusi kalumo. Ane'i ta mitema noxou Tila. ¹²Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxi'a Tilipina ilee Tiliposa, ane'i ta sema ta tamei ilavusou ixaxai xavine'i manina no anu xaixai noxou Tila. Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxie Pesisu, ane sema vile ilavusou ixaxai xaviine no anu xaixai noxou Tila kalumo. ¹³Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou Luvusi, anu itema laixe no anu xaixai noxou Tila, mo ulai noxie nenu, e ane loxo nenilo kalumo. ¹⁴Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou Asinikilitusi mo Pelexoni mo Elemesi mo Patalovaisi mo Elemasi, xe ulai noxi'a ta vivilo e ane'i ilo'a ixoxolu. ¹⁵Mo ngasovanu aso laixe noxilo ulai noxou Piloloxusi mo

^e 16:3 Apo 18:2   ^f 16:13 Mak 15:21

Iulia mo Neliusi ilee vimou mo Olinipasi xe ta mitema noxou Lataua e ane'i ilo'a ixoxolu ipita ne. ¹⁶Mo ta temanu lalotu noxou Kalisito lai 'o misovanu aso laixe kalumo ulai noxinge. Mo ngingi ukalusi ne ngasexelangenge ngatongato'o no anu 'ilixu noxinge nenge ta mitema noxou Lataua.

¹⁷Ioxe, eni peletoto pekia'u noxilo ulai noxinge ta vivilo ne aloxo 'o, ngalaxa'ingengi laixe noxi'a ta mitema se'i no taingengi. Ane'i maasi la ipupuiou vaikala e ngingi ngenou ne, la ixalixu mamulo xe valavala. La sou ngaxolu va'axu noxi'a ta mitema aloxo ne. ¹⁸Xo ta mitema ane i'oxo'oxonu 'ili'ilixu aloxo ne, ilavusou i'oxonu xaixai noxou Tila noxinge Kalisito uasi, ane'i ilavusou imulinu masaxa no anu vasime'asi. Mo ane'i ilavusou i'oxonu vaikala soxu e lailaixe manina, mo i'oxonu vaikala tu'atu'axu la i'oxonu loloxa'a ane'i ane ilavu laixe malaxo uasi. ¹⁹Xo ngingi ngalavusou ngamulimulinu vaikala noxou Lataua laixe, la a'alosinge muiaveiave mulai no tuatuala mukalu mo ta mitema milomusou, la mu'oxoleli eni e'osa manina noxinge. Ia eni emasaxa lexe ngingi ngalavu laixe no anu 'ilixu laixe xe 'ilixu masua la nga'ume no anu. ²⁰Mo anu voxo 'alaisi sou Lataua opo se'isisi u'oxongengi ngataxapalisou Satani uxolu no laangenge. Alauna noxou Tila noxinge Iesu uxolu noxinge.

²¹Eni tangaxo Timoti e noxou texaxai tepita musovanu aso laixe ulai noxinge kalumo. Mo ta tulaleli Lukiosi mo Iasoni xe Sosipatele, ane'i kalumo misovanu aso laixe ulai noxinge. ²²Mo eni Tetiusi e ekaukavunu vaivaikala noxou Paulo 'o, esovanu aso laixe ulai noxinge kalumo no nano no anu ualasonu Tila. ²³Mo Xaiosi kalumo musovanu aso laixe ulai noxinge. Anu itema ne eni axoxolu no taasou, nexi noxi'a ta temanu lalotu mukalusi. Mo Elasio, anu itema sou usaxila'u lamoli noxou kisou tuala tila ne xe vingene Kuatosi, ane'i ilou kalumo misovanu aso laixe ulai noxinge. ²⁴Alauna noxou Tila noxinge Iesu Kalisito uxolu noxinge ukalusi utotomu. Manina.

²⁵Ioxe, nenge ta'itinu Lataua ualasonu, xo Anusisi mumomomo sou u'oxongengi ngatulu pekia'inge, mo ngamuxaxu tangengi manina no anu a'alo laixe sou Iesu Kalisito e eni ea'alomengixu. Xo vaikala ne mutalume tatei ia vaimomo 'o ne a muxali lamana ne. ²⁶Mo vaimomo 'o ne anu mulamana avile, mo no anu vaivaikala noxi'a ta mitema sou palomatana e mikaukavunu ne, sou Lataua e kaluxu uasi ne mivikalanexi lexe nexi talai taa'aloi'a ta mitema no anu vaivaikala noxi'a ne. Mo sou ta mitema no tuatuala ukalusi ilavusou xe ilamana, la imuxaxu tane'i noxou Lataua

---

⁸ 16:16 1Ko 16:20; 1Pi 5:14   ^h 16:17 Mat 7:15; Tit 3:10   ⁱ 16:18 Pil 3:19; 2Pi 2:3   ^j 16:19 Rom 1:8; 1Ko 14:20   ^k 16:20 Tav 3:15   ^l 16:21 Apo 16:1-2; 19:22; 20:4   ^m 16:23 Apo 19:22; 1Ko 1:14   ⁿ 16:25 Rom 1:5; Ep 1:9; 3:5, 9; Kol 1:26

xe imulinu 'ili'ilixo e Anu umasaxau. ²⁷Manina misevile, Lataua laixe Anusisi lavulavu noxou mutila manina. La sou laixe lexe nenge taxolu mo tanenge umulinu mimii ta tatila e Anu mu'oxonu no avolu Iesu Kalisito ne. Lexe nenge tanenge umulinu laixe, la nenge ta'itinu Lataua ualasu utotomu mo kaluxu uasi. Manina.